

EDITORIAAL	2
BRIEVEN	3
PESTICIDEN UITVOEREN	4
ADVERTENTIES	7
DE LOOKADEM VAN DE RUZETTELAAN	8
FLITSEN	12
DE 2DE ADEM VAN DE MILIEUBEWEGING	13
POLITIEK & CIE	18
FLOORDAMBOS - VERDWIJNEN ?	19
BERICHTEN	21
ADVERTENTIES	22
FRONTLIJN	24
EUROPA	24
PUBLIKATIES	25
FILM	29
PORTRET	30
KALENDER	31
KOLOFON	31
PUZZELEN	32

editoriaal

Dirk Van Melkebeke

Een ramp, de lay-outman zit me achter mijn vodden om dit editoriaal te krijgen, en de inspiratie wil maar niet komen. Dit vervloekte blad ook : een algemeen milieutijdschrift in het Vlaanderen van de 100 milieutijdschriften op poten zetten is één zaak, het 4 jaar lang op die poten houden, is nog een andere zaak. Het maandelijkse kunst- en vliegwerk om de boel rond te krijgen met de beperkte middelen - zowel qua redactie als qua materiële realisatie, heeft zo zijn charmes, maar is verdomd zenuwslopend. Voor zover ik uit de (beperkte) reacties op Milieurama kan opmaken, zijn we echter wel op de goede weg. (Stuur maar een lezersbrief als je vindt van niet, da's dan extra-kopij).

Maar dan zijn we er nog niet : advertentiewerving (dat lukt nogal - alhoewel klanten zijn nog steeds welkom) en vooral : abonnementwerving. Onze dienst public relations (!) rent zich het vuur uit de sloffen om het abonentenaantal a) op peil te houden, b) op te drijven, en daarmee zijn we dan waar ik eigenlijk naar toe wil : november wordt de maand van een wervingscampagne voor Milieurama, abonneegeld is immers de enige weg waarlangs de Bond zaad in het bakje kan brengen om de groeiende werking te financieren (en actie voeren kost veel gedevalueerde franken, neem dat van ons aan). Dit is dus een oproep, beste lezer, doe mee, promoot Milieurama in je vrienden- en kennissenkring ... en versterkt zo de milieubeweging. Ons milieu heeft immers een sterke milieubeweging meer dan ooit nodig. ◀◀

brieven

Dag beste mensen,

(...) Intussen is bij ons in een plaatselijk weekblad verschenen dat de onteigeningen voor de havenweg en de spoorweg zijn begonnen, en weten dat in Nederland nog geen beslissing getroffen is; en zonder aansluiting heeft die autosnelweg geen enkele zin. Wie schreef ooit weer: "Het land der dwazen".

En zeggen dat langs de westkant van Berendrecht en Zandvliet alles is onteigend, dit vlak naast de kanaaldokken en het Schelde-Rijnkanaal (infrastructuur bij infrastructuur, nogal logisch niet) ligt. In de jaren '60-'70 was nog een "Ring" rond onze dorpen ($\pm$ 8.000 inwoners) gepland, waanzin natuurlijk. Wat hebben wij toch misdaan om zo behandeld te worden door veel-te-groot-Antwerpen?

We beginnen stilaan de moed te verliezen, kan u dat begrijpen? Bestaan er nu echt geen mogelijkheden om een M.E.R. te laten maken?

Met vriendelijke groeten,

Fons Mees

2040 BERENDRECHT-ANWERPEN

Van een medewerker van de werkgroep Havenweg-Zoomweg Benegora-leefmilieu en Red de Voorkempen.

Beste Natuurvrienden,

Vanaf juli heb ik aan het CCBV/De Wielewaal/BNVR/ en de plaatselijke milieugroep Stichting Omer Watzes ieder een exemplaar gestuurd van het AVI-BO blad dat op 4 juli jl. verscheen naar aanleiding van het nationaal kampioenschap van de vinkenspelen...

Ik heb persoonlijk de minister

Dhoore uitgenodigd ter gelegenheid van de Nationale Natuurbeschermingsdag in de Vlaamse Ardennen (1977), doch de man had geen tijd ...

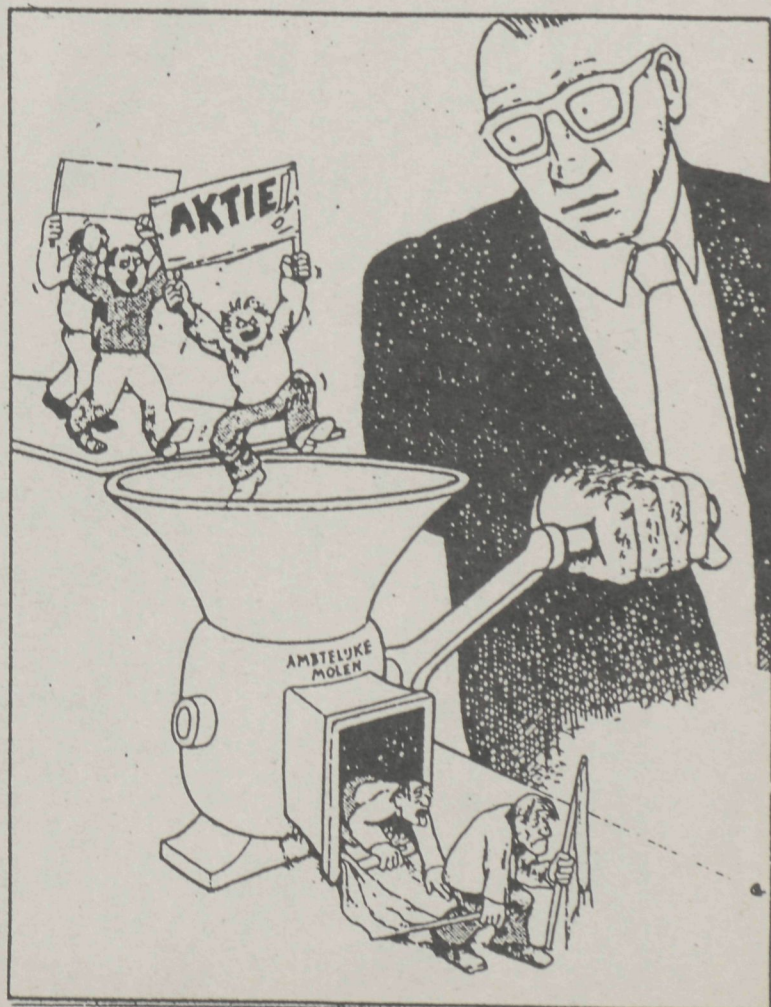
Nu zie je wat ze wel kunnen! Straks vinkenspelen op de schoolkoer, want vorig jaar was ook de minister aanwezig, meen ik. Mocht het u interesseren dan zou ik van het blad 1983 een kopij sturen.

Ik weet het, er zijn veel

belangrijker zaken te melden o.a. de uitholling van de gewestplannen. Ik wilde u alleen laten kennen hoe "betrouwbaar" politiciers zijn. **ALTIJD OP UW HOEDE ZIJN!**

Steeds tot uw dienst en gene-
gen,

Marcel Nachtergaele,
9770 KRUISHOUTEM
Telefoon : 091/83.56.36

PESTICIDEN UITVOEREN

PESTICIDEN LEVEREN VELE GEVAREN OP, MAAR ZE UITVOEREN MAAKT MEDEVERANTWOORDELIJK

Met de benaming "pesticide" (soms ook "biocide" genaamd) worden vele verschillende stoffen bedoeld die op specifieke manieren toelaten de landbouwopbrengsten te vergroten. Dit kan doordat ze concurrerende gewassen (onkruid) verdelgen of organismen vernietigen die een bedreiging vormen voor de oogst. Die organismen kunnen van allerlei aard zijn, zodat er ook pesticiden nodig zijn die gericht zijn tegen allen mogelijke "pestorganismen". Zo zal men kunnen spreken van herbiciden wanneer het gaat om onkruidverdelgers, terwijl b.v. fungiciden gericht zijn tegen schimmels, insecticiden tegen insecten, akariciden tegen mijten, enz... Hierdoor zullen zij in sommige gevallen ook kunnen aangewend worden voor de bestrijding van ziekteverwekkers bij de mens (b.v. anofelesmug die malaria overbrengt).

Dat deze pesticiden nuttig kunnen zijn, zal in het raam van wat hierboven staat, reeds duidelijk zijn. Laten we daar alleen nog aan toevoegen dat het niet zelden voorkomt dat 80 à 100 % van gehele oogsten in tropische gebieden vernietigd worden, wanneer geen pesticiden werden gebruikt. Ze worden dus begrijpelijkerwijze wel gebruikt, maar hierin schuilt een gevaar dat regelmatig via de media wordt ter kennis gebracht. De problemen verbonden aan het gebruik van pesticiden kunnen van velerlei aard zijn.

Vele pesticiden hebben bijvoorbeeld weinig specificiteit, hetgeen betekent dat ze niet alleen de te verdelgen organismen of gewassen gaan vernietigen maar ook andere. Een belangrijke verstoring van het ekologisch evenwicht kan daar het gevolg van zijn en vaak gebeurt het dat het pest-organisme na een poosje weliger gaat gedijen dan voorheen.

Veelvuldig gebruik van deze chemische stoffen kan ook leiden tot het fenomeen dat "resistentie" wordt genoemd. Na een bepaalde periode komen pestorganismen te voorschijn die ongevoelig geworden zijn tegen een produkt dat de vorige generaties nog met bijna 100 % akkuraatheid had gedood.

Niet minder geducht zijn de rechtstreekse gevaren voor de mens. Het gebruik van een overmaat aan pesticiden leidt tot een concentratie in de bodem van deze slechts langzaam afbreekbare stoffen die hoog toxisch zijn, en dat ook moeten zijn, willen ze hun essentie niet verliezen. Pesticiden worden op die manier door de landbouwgewassen zelf opgenomen en uiteindelijk ook door de mens. Talrijke ziekteverschijnselen kunnen er het gevolg van zijn. Ook rechtstreekse inademing of contact met de huid kunnen tot belangrijke toxikaties bij

de landbouwer leiden. Bij het gebruik van pesticiden dient men dus steeds geducht te zijn voor hun toxische eigenschappen waaraan ook de genotoxische eigenschappen moeten worden toegevoegd. Zoals in een vorige bijdrage uiteengezet kunnen chemische stoffen inderdaad ook het genetisch materiaal aantasten en aldus leiden tot mutagene, teratogene en karcinogene effecten (zie Milieurama nr 10). Tenminste sommige pesticiden moeten als genotoxisch (o.a. kankerverwekkend) worden aanzien. Zoals vaak werd hun mutageen, karcinogeen en teratogeen vermogen in vele gevallen echter nog onvoldoende onderzocht en dit geldt ook voor pesticiden waarvan het gebruik wettelijk is toegelaten. Atrazine, nitrofeen, diuron en chloormequatchloride zijn bijvoorbeeld in België toegelaten pesticiden die op basis van de tegenwoordige beschikbare informatie als vrij sterk genotoxisch kunnen worden aanzien. Ook het sinds enige jaren goed bekende "agent orange" (waarin dioxine is verwerkt) hoort thuis in de omvangrijke groep van pesticiden.

Dioxine is door iedereen gekend sinds de Seveso-milieuramp van 1976 terwijl het als ontbladeringsmiddel gebruikte "agent orange" tijdens de Vietnamese oorlog werd gebruikt en nu nog voor opschudding zorgt. Niet minder dan 20.000 Vietnam-oudstrijders voeren aan dat zij als gevolg van het

hanteren van het middel tijdens de oorlog leveraandoeningen en kanker hebben gekregen terwijl vele van hun kinderen met talrijke afwijkingen werden geboren. In mei van dit jaar werd aldus een monsterproces aangespannen tegen zeven chemische bedrijven die het produkt produceerden. Inmiddels zijn er wel een aantal stevige argumenten om de bewering te staven dat het produkt mutageen, karcinogeen en teratogeen zou zijn, maar de resultaten van wetenschappelijk onderzoek zijn toch nog niet van die aard dat de verantwoordelijkheid van het produkt onomstootbaar vaststaat. Mede daarom verwacht men dat het proces nog meerdere maanden zal aanslepen.

Alhoewel pesticiden dus duidelijk

gevaarlijk KUNNEN zijn, ook met betrekking tot de aantasting van het menselijk genetisch materiaal, kan men stellen dat de toestand in België en in andere westerse landen niet erg alarmerend is. In onze geïndustrialiseerde wereld zijn de wettelijk bepaalde veiligheidsmaatregelen doorgaans voldoende streng en worden ze goed gecontroleerd en nageleefd. Anders is het echter gesteld met de toestand in de ontwikkelingslanden waar enorm grote hoeveelheden pesticiden worden gebruikt op een ongecontroleerde manier. Heel vaak betreft het bovendien preparaten die in onze landen verboden zijn, maar er wel voor export mogen worden geproduceerd. Dit kan omdat de invoerders niet over een gelijkaardige wetgeving beschik-

ken. In de ontwikkelingslanden worden aldus niet zelden belangrijke gevallen van vergiftiging vastgesteld, niet alleen als gevolg van de onvoldoende reglementering maar ook omwille van het ontbreken van de nodige voorlichting betreffende de gevaren van de produkten.

Tenslotte dient ook gezegd te worden dat vele landbouwprodukten (b.v. bananen) die in deze streken, met bij ons verboden pesticiden worden behandeld, door onze landen worden ingevoerd. Die pesticiden worden uiteindelijk dus toch door de westerse konsument opgenomen. Ook dit probleem dient ongetwijfeld het onderwerp uit te maken van nieuwe besprekingen en reglementeringen.◀◀

L. Verschaeve

Jonathan en de Zwamdraad :

TOPPERS IN NATUURVOEDING !

presenteren :

- "ZO'N LEKKER PADDESTOELHOEKJE... (NIEUW !). Alles omvattende teeltbrochure door Magda Verfaillie om zelf eetbare paddestoelen te kweken. Met 20 pg. recepten **350 Fr.**
- TIENTALLEN VERSE VEGETARISCHE SPECIALITEITEN op basis van SEITAN en TOFU. Verkrijgbaar in elke goede natuurvoedingszaak. of...
- RECHTSTREEKS EN DAGVERS IN het winkeltje van JONATHAN ! Antwerpsesteenweg 336 (achter garage Rietje) te Kapellen-Mariaburg **STEEDS TOT UW DIENST !**

Maak zelf kringlooppapier !

Je zoekt een passend eindejaarsgeschenk ?

Schenk een set

«**MAAK ZELF KRINGLOOPPAPIER**»,

Wij bieden hem alvast aan, aan een **GESCHENKPRIJS*** :
 Formaat DIN A5 (21 x 14,5 cm) : **465 fr**
 Formaat DIN A4 (21 x 29,7 cm) : **1.269 fr**

VERZENDINGSKOSTEN EN BTW 19 % INBEGREPEN ! (VERZENDING TEGEN REMBOURS)

Uw kringloopspecialist :

PANDAVA

Kloosterstraat 71-73 2070 Antwerpen-Ekeren Tel. 03/542.64.65 (2 L.)
 * Geldig tot 30/11/84, of tot uitputting van de huidige voorraad.

Aan de Baron Ruzettelaan te Assebroek staat nu al een aantal jaren een fabriek te stinken dat het niet mooi meer is. Het is overigens meer dan stinken, want het lijkt er sterk op, dat de firma Van Loocke van heel de buurt één chemisch rotzootje gemaakt heeft. Gevolg ? Er werd een buurtkomitee opgericht, dat overal ging aankloppen en verschillende processen verbaal liet opmaken, stadsekoloog Pol Van Acker heeft al twee vernietigende milieu-analyses opgemaakt, maar Van Loocke krijgt telkens weer verlenging van vergunning tot exploitatie.

Akkoord, vergunningen met heel wat voorwaarden, strenge voorwaarden. Op papier toch, want in de realiteit trekt Van Loocke zich daar lekker niks van aan, en ondertussen gaat hij maar rustig verder met smurrie over de Ruzettelaan te strooien. En in de Ruzettelaan.

Een triestig verhaal, van buurtbewoners die de ondraaglijke stank daar meer dan beu zijn, en een overheid, die er zit op te kijken als een hond op een zieke koe : de lookadem van de Baron Ruzettelaan.

DE LOOKADEM VAN DE RUZETTELAAN

Juist voor het ter perse gaan bereikt ons nog het nieuws dat het bedrijf Van Loocke de eerstvolgende maanden zal verhuizen naar het industrieterrein Herdersburg in Dudzele-Brugge. Reeds in november zal de eerste afdeling overgeplaatst worden. Niettemin vond de direktie het nodig de gang van zaken te betreuren : "Het stadsbestuur luistert naar bezwaarschriften van een 80-tal bewoners, maar heeft geen oor voor de tewerkstelling".

Tijdens het Paasverlof '79 maakt J. P. Vande Cavey uit de Baron Ruzettelaan 166 een, op zijn zachtst gezegd, bizarre situatie mee. Plots, op enkele minuten maar, wordt zijn hele huis en tuin overdekt met een smurrie, dat nog het best op vernis lijkt. Een walgelijk en zuurruikend goedje, dat het gras totaal verschroeit en bomen en struiken verbrandt. De krokussen en paas-
 lilies verwelken terwijl je er staat op te kijken. Paniek bij Vande Cavey, natuurlijk, vooral wanneer de kinderen komen aandraven met stekende en tranende ogen en op hun armen en hun nek overal huid-irritaties vertonen. Binnenshuis is de stank ondraaglijk en gewoon ademen is er uitgesloten. Braken, dat kunnen ze nog. De bevoegde arbeidsinspekteur wordt opgebeld en die begeeft zich onmiddellijk naar de firma Van Loocke, waar hij alle aktiviteit stop zet.

Met beide wijsvingers in de neusgaten kunnen we makkelijk een tweetal nummers van Milieurama vullen met dergelijke klachten. Eigenlijk alleen al met die van mevrouw Verrecas, die door Van Loocke zelf voorzien werd van nieuwe planten en bloemen wanneer haar tuintje weer eens om zeep geholpen werd. In het voorjaar van '80 plant zij in haar voortuin een twintigtal nieuwe rozenstruiken en maar liefst zo'n 150 tulpen. De bloemen krijgen echter de kans niet te groeien: ze zaten pas in de grond of ze waren al verbrand.

En zo kunnen we inderdaad dus nog uren doorgaan: een raam openzetten is er daar al lang niet meer bij, het houtwerk van de ramen is aangeslagen door de gassen, dag en nacht is er een oorverdovend lawaai van vaten chemikaliën die uit vrachtwagens het terrein worden opgerold, een kontainer met chemische stoffen vliegt in brand, door de zomerhitte gaan sommige vaten spontaan knallen, er hangt vaak een stank die het ademen moeilijk maakt, er is stoomlozing die als een fijne druifregen over de tuintjes neerddarrelt ...

Een bijzonder leuke buurt, dus.

Een woon- en groengebied

Corneel Van Loocke begon er enkele tientallen jaren terug met een kleine, milieuvriendelijke zeepziederij. Er kwamen echter al vlug ook smeermiddelen bij kijken en zo is het bedrijf dan langzaam uitgegroeid tot een chemische onderneming, gespecialiseerd in de produktie van metaalzeppen (olie-oplosbare zeppen, die gevormd worden door samenvoeging van een organisch zuur met aardalkalie en zware metalen), alkydharsen (thermohardende polyesters, het bestanddeel van het bindmiddel in verven en lakken), naftenzuren en houtbeschermingsmiddelen. Volgens het gewestplan van 7 april 1977 is het bedrijf gelegen in een woongebied en in een groengebied. In woongebieden mag je dan wel bedrijven neerpoten, maar die moeten wel verenigbaar zijn met de omgeving. Van Loocke, dat wordt straks nog duidelijker, is dat zeker niet. Het wordt natuurlijk helemaal te gortig wanneer we er ook nog eens de definitie van groengebied bijsleuren: bestemd voor behoud, de bescherming en het herstel van het natuurlijk milieu.

Van Loocke heeft tot '85 een vergunning voor de produktie van metaalzeppen en alkydharsen. Omdat de produktie echter werd opgedreven was een uitbreiding van de infrastructuur nodig. Samen met de apparatuur voor de produktie van houtbeschermingsmiddelen en de opslagtanks voor naftenzuren kreeg Van Loocke voor die uitbreiding in '77 een vergunning voor vier jaar. In '81 was de vergunningstermijn dus verstreken, Van Loocke vroeg een verlenging aan en stadsekoloog Pol Van Acker maakte een milieu-analyse van het bedrijf op.

Een vernietigend milieu-rapport

Van Acker is een kompetent man en zijn rapport is dan ook een voorbeeldje: gedetailleerd en duidelijk, zo hebben wij ze graag. De analyse van de invloed op de omgeving deelt hij in drie delen: eerst

de produktieprocessen, dan het opslaan van de grondstoffen, tussenprodukten, afgewerkte produkten en afval en tenslotte de lawaaihinder veroorzaakt door de werking van het bedrijf.

Voor de produktie van metaalzeppen is hij alvast klaar en duidelijk: "De omgeving, zowel van de fabriek als de nabije buurt wordt tijdens de produktie gehinderd door geurstank en door emissies van ongezone en schadelijke stoffen. Daarenboven is er bij de produktie steeds een potentieel brandgevaar, terwijl het water van de Sint-Trudoledeken wordt vervuild door zware metaal- en organische oplosmiddelen". Dat konden ze je aan de Ruzettelaan natuurlijk al lang vertellen, maar goed, het staat nu zwart op wit in een wetenschappelijk dossier.

De alkydharsen komen er overigens even bekaaid vanaf: "... het blijkt dat zich hier opnieuw belangrijke en ongecontroleerde emissies van stof en dampen voordoen", en ook bij het hoofdstuk over de houtbeschermingsmiddelen lezen we meer dan eens: schadelijk voor de gezondheid, giftige produkten, brandbaar, ...

Van Loocke maakt niet alleen smeerlapperij, hij lijkt zelf ook niet zo'n proper baasje te zijn: de opslag van het gevaarlijk spul in vaten gebeurt langs het kanaal, in open lucht, niet afgeschermd, op een zandbodem en op terrein vreemd aan het bedrijf (het jaagpad, waar dus Jan en alleman zomaar bij kan). De bodem is daar volledig doordrenkt van die produkten, omdat heel wat vaten lekken. Langs de Ruzettelaan liggen ook nog eens zo'n 500 vuile vaten, en ook hier is een groot deel uitgelekt. We hoeven er wellicht geen tekeningetje bij te maken: hier patatjes en radijzen kweken mag je uit je hoofd zetten, meer zelfs: het gevaar voor grondwaterverontreiniging is meer dan reëel. En lekkende vaten vergroten natuurlijk ook het gevaar voor brand. ▶

Met de tanks is het al even triestig gesteld : geen enkele is uitgerust met een verharde bodem.

Met de lawaaihinder blijkt het nog mee te vallen, maar dan mag men 's nachts wel geen alkydharsen produceren, want dan zit slapen er voor de onmiddellijke omgeving niet meer in.

De stadsekoloog windt er in zijn algemeen besluit geen doekjes om : "... blijkt duidelijk dat het bedrijf een zeer complexe structuur bezit, vrij primitief funktioneert en gezien de aard en de omvang van de productieprocessen een belangrijke belasting meebrengt voor de omgeving, nl. stof, stank of hinderlijke dampen, brandgevaar, bodem- en waterverontreiniging".

Op 7 februari '80 had het W.K.Z. (Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken) het water van het Sint-Trudoledeke geanalyseerd en dat wees op een duidelijke overschrijding van de lozingsnormen. Ook dat nog, dus. En dan hebben we het nog niet over de indirecte lozingen via de bodem (in het kanaal Brugge-Gent en in het Sint-Trudoledeke) en in de straatriolering (onder andere bij het kuisen van de fabriek).

Van Acker, dat hebt u al begrepen, kon moeilijk anders adviseren dan 1) de vermindering van de opslag- en produktiekapaciteit en 2) het nemen van maatregelen ter reductie van de hinder. Zijn voorstellen gaan dan ook in de richting van een korte-termijn-vergunning en onder strenge voorwaarden (zo ondermeer het aanbrengen van een afscherming, een efficiënt filtersysteem plaatsen, het reglementair verwijderen van het giftig afval, verbod tot het verbranden van afval in open lucht, verbod tot het afvoeren van het afvalwater in de roosters van de openbare straatriolering ...).

Bij de stad dringt Van Acker er op aan, dat als eerste konkrete aktie de nationale wetgeving betreffende het voorkomen van luchtverontreiniging zou worden nageleefd. Want als

Van Loocke ergens een krak in is, dan is het wel in het aan zijn laars lappen van elke wetgeving.

Van het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming (van artikel 52 over de voorzorgen tegen brandgevaar en ontploffingen, tot artikel 409 over de bereiding van loodverbindingen) tot het Koninklijk Besluit van '75 betreffende het voorkomen van luchtverontreiniging door zwaveloxide en stofdeeltjes afkomstig van industriële verbrandingsinstallaties of het K.B. van '76 houdend het algemeen reglement op de giftige afval : Van Loocke veegt daar allemaal vierkant zijn botten aan.

Processen aan de lopende band

Maar ondertussen zitten de buurtbewoners niet stil. Op 15 januari '81 wordt een buurtkomitee opgericht en dat verstuurt al meteen een bezwaarschrift (ondertekend door 81 buurtbewoners) naar iedereen en alleman, die toch maar enigszins wat aan de situatie zou kunnen verhelpen.

Van Marc Galle krijgen ze zelfs de stellige belofte dat hij de nodige stappen zal zetten bij de Bestendige Deputatie. Aan een hele waslijst politici wordt via een persoonlijk onderhoud de toestand duidelijk gemaakt en op 2 februari houdt men een perskonferentie.

Allemaal boter aan de galg, want het blijft stinken in de Ruzettelaan. Van 4 tot 19 maart '81 loopt het echter weer de spuigaten uit en het buurtkomitee laat maar liefst vijf keer de flikken aanrukken. Telkens wordt heel plichtsgetrouw een proces verbaal opgemaakt. De rijks-wacht stelt zelfs twee wachtmeesters voor, speciaal belast met het noteren van Van Loocke-klachten. En dan eindelijk toch enige beweging: het gerecht stuurt ons aller Aubin Heyndrickx op het bedrijf af, maar de Gentse toxikoloog laat na zijn onderzoek niks meer van zich horen. Niet zo verwonderlijk ook, want het buurtkomitee heeft de fout begaan geen klacht tegen onbekenden bij de prokureur te hebben neergelegd, en zolang

dit niet gebeurt kan je inderdaad maar weinig doen.

Napalm en zenuwgassen.

Een nieuw geluid komt van ingenieur André Mertens, die op de perskonferentie van 2 februari '81 zijn visie over de herkomst van de hinder aangeeft : de vermenging van napalm met zenuwgassen. Mertens is al jarenlang goed bevriend met Van Loocke's produktieleider Eddy Clauwaert, en door een meer dan stom toeval (Een neefje had van een flesje aldrin geproefd, bestemd voor de mieren in Clauwaert's keuken. Het kindje lag dagenlang in koma en toen het na twee maanden A.Z. naar huis mocht, waren zijn beentjes ontstoken met putten erin door het uitvallen van alle verdedigingsmechanismen in zijn gestoorde hersenen en hormoonklieren) lekt uit, dat Van Loocke massale hoeveelheden zenuwgas invoert uit Nederland. Die dienen ondermeer voor de productie van houtbeschermende middelen, maar volgens Mertens gebruikt Van Loocke ze vooral vermengd met napalm, dat men daar sinds de oorlog van Vietnam zou produceren.

Van Loocke doet dat in onderaanneming voor de Poudreries Réunies de Belgique (een dochter van de Société) en de Poudrerie de France. Mertens gaat nog verder en beweert, dat die laatsten ze onder de naam oxyderende katalysatoren verwerken in obussen en aan Turkije leveren. De militairen daar verkopen die dan door aan Irak en Syrië, dat op zijn beurt Iran bedient, en zo raakt een Brugs bedrijf dan middenin de Golfoorlog.

Vreemd is in elk geval wel, dat Pol Van Acker in zijn hele dossier met geen woord rept over het produkt aldrin, familie van de polychloorbifenylen (pcb's), enorm giftige stoffen, die hier niet geproduceerd mogen worden en dus door Van Loocke bij Shell Rotterdam zouden aangekocht worden.

Let wel : zouden, want Mertens heeft voor heel die affaire maar één enkel bewijsstuk: produktieleider Clauwaert. Een mens, dus ... en zo'n

bewijsstuk heb je nooit echt in handen. Vooral omdat Clauwaert nog altijd bij Van Loocke werkt ...

Van Acker weer aan 't werk. Opnieuw voor Piet Snot ?

Begin '84 vraagt Van Loocke een vergunningsverlenging aan. En hij is me er toch nogal één, want hij vraagt uitbating aan van wat in '82 verboden werd. De wereld is voor de durvers. Hoewel, voor Van Loocke is er eigenlijk niks aan de hand : hij heeft twee jaar lang, tegen de weigering van de Bestendige Deputatie in, verder opslagplaatsen in open lucht uitgebaat. Door de politie werd inderdaad een proces verbaal opgesteld, maar Van Loocke ligt daar al lang niet meer wakker van.

Pol Van Acker mag dus weer aan de slag en op 3 april '84 is zijn nieuwe milieu-analyse af. Nou ja, nieuw. Bij Van Loocke was eigenlijk maar bitter weinig veranderd : "... dat de toestand binnen en rond het bedrijf en uitbating analoog is als bij vorig onderzoek, nl. dat de onderneming slordig wordt uitgebaat (volgt geenszins de opgelegde uitbatingvoorwaarden en vergunning) ...".

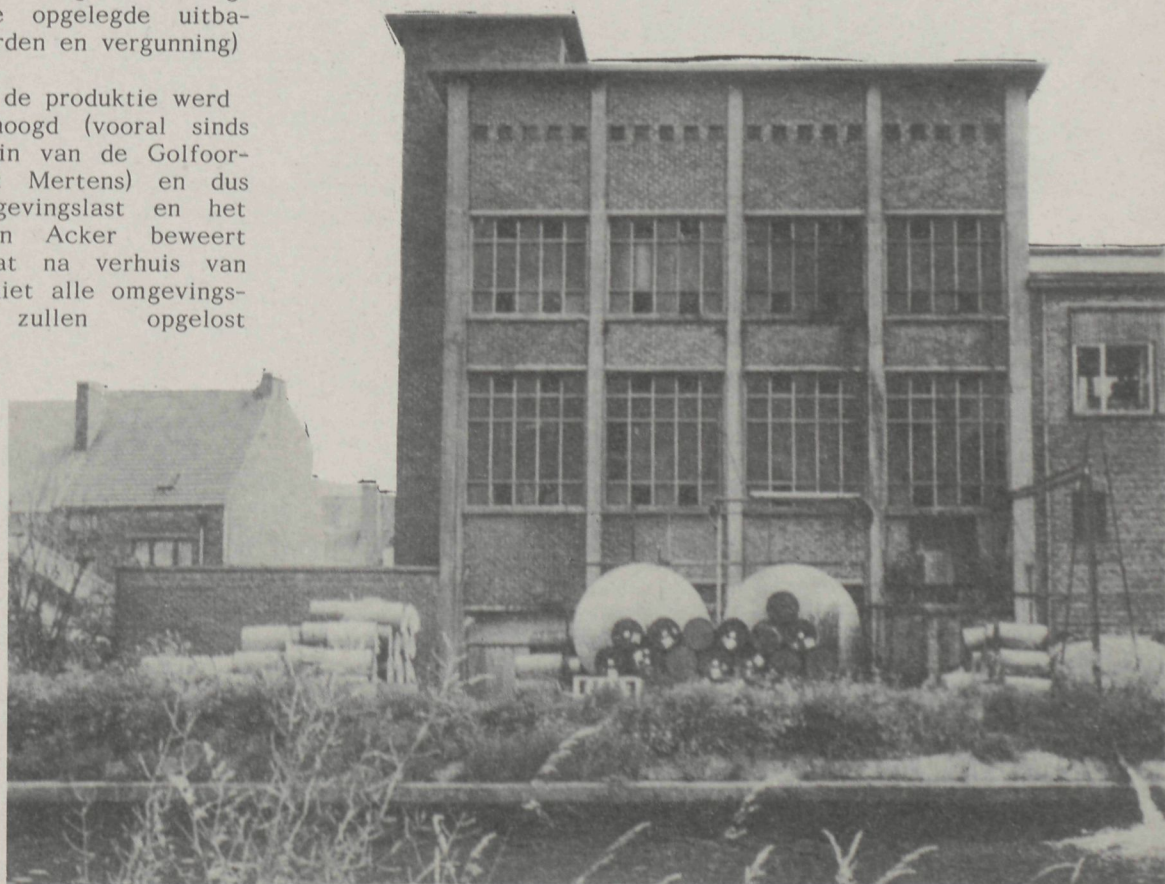
Meer zelfs : de produktie werd er nog verhoogd (vooral sinds '80, het begin van de Golfoorlog, beweert Mertens) en dus ook de omgevingslast en het gevaar. Van Acker beweert nu zelfs, dat na verhuis van het bedrijf niet alle omgevingsproblemen zullen opgelost zijn.

Uit het verslag blijkt andermaal, dat al onnoemelijk veel processen werden opgesteld. Zo ondermeer door het W.K.Z. dat op zekere dag (na een telefoontje van de bureu) moest vaststellen, dat het Sint-Trudodeke er niet bepaald fris uitzag : het beekje had een onnatuurlijke groene kleur. Arbeiders van La Brugeoise schrikken daar al lang niet meer van : voor hen is een groene beek daar maandagse kost. Grote gelijkenissen dus met het rapport van '81, alleen : het is nog erger geworden : "Op gebied van leefmilieu stellen zich momenteel zeer ernstige problemen, onder andere wat betreft luchtvervuiling (schadelijk en gevaarlijk), lawaaihinder, bodemverontreiniging (zal met verhuis van bedrijf zeker niet zijn opgelost), waterverontreiniging (overtreding van de lozingsnormen), stockage van grote hoeveelheden giftige afval in en rond het bedrijf en de uitbating brengt een zeer ernstig brand- en ontploffings-

risiko met zich mee, hetgeen gezien de ligging en de wijze van uitbaten momenteel absoluut gezien onverantwoord is, verouderde structuur en weinig inspanning om aan dit probleem tegemoet te komen".

Op wat wacht men nog ? Een ramp ?

Maar, Van Loocke verhuist dus naar de Herdersbrug. Tenminste, dat denkt men, want het is ondertussen wel zo, dat een nieuwe vergunning tot exploitatie zal moeten ingediend worden, omdat het bedrijf binnen de vooropgestelde termijn (13 augustus 1983) daar nog niet werkzaam was. Wie de snelheid kent waarmee onze administratie werkt, ►

weet maar al te best, dat Van Loocke nog niet weg is uit de Ruzettelaan. Volledig verhuizen is hij overigens blijkbaar nooit van plan geweest, want in het nieuwe bedrijfskompleks zijn geen voorzieningen opgenomen voor de produktie van houtbeschermingsmiddelen. Meer zelfs: de produktie van die middelen wordt nog elke dag uitgebreid. Jawel, in de Baron Ruzettelaan. Het leed is dus nog lang niet geleden, daar aan die drukke baan naar Kortrijk.

Blijft natuurlijk de vraag : hoe is zoiets in godsnaam mogelijk ? Van Loocke zelf is natuurlijk dé schuldige, maar je kan er niet omheen: de overheid schiet hier meer dan tekort. Twee gedetailleerde verslagen van de stadsecoloog, met heel duidelijke voorwaarden tot exploitatie, kan Van Loocke zomaar naast zich neerleggen. Er worden

dan wel aan de lopende band processen-verbaal opgesteld, maar verder gebeurt daar niks, maar dan ook niks, mee. Van Loocke negeert nu al jaren systematisch de besluiten en opgelegde voorwaarden, en geen haan die daar naar kraait. Het artikel 9 van de vergunning van de Bestendige Deputatie van 9 maart '82 is nochtans maar al te duidelijk : "De exploitatie mag slechts begonnen of voortgezet worden mits nauwkeurige naleving van de in dit besluit opgesomde voorschriften en voorwaarden. De vergunning mag ingetrokken of geschorst worden zo het bedrijfshoofd deze voorschriften en voorwaarden niet nakomt of wanneer het weigert zich aan de nieuwe voorschriften, die de bevoegde administratieve overheid het recht heeft op te leggen, te onderwerpen".

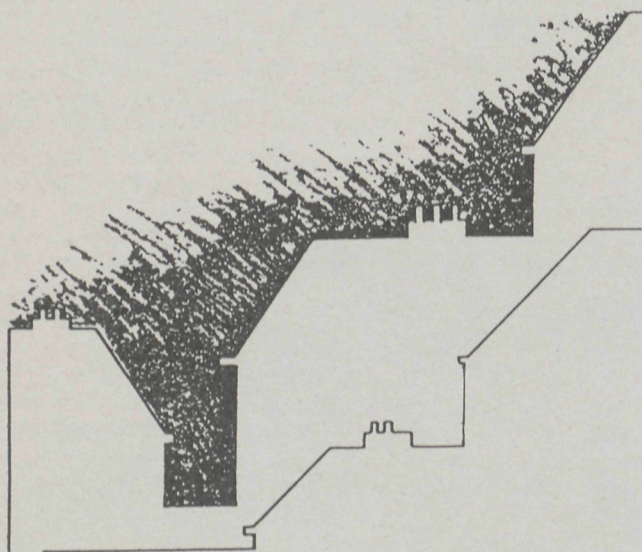
Bij Van Loocke werken veertig

mensen. Een klein drama voor hen wanneer het bedrijf gesloten wordt. Jawel, maar indertijd moest Bayer ook inbinden toen de overheid hen het mes op de keel zette. Aan de beleids mensen om een keuze te maken. En wat vlug, als het kan.

In één van zijn vele adviespunten schrijft Pol Van Acker, dat het bedrijf na verhuis de bodem in en rond de onderneming grondig dient te reinigen en zonodig te vervangen teneinde ze in een normaal aanvaardbare toestand te herstellen. Genoeg zo ? ◀◀

Marnieks Puype
Eric Van Hove

Deze tekst werd overgenomen uit het Brugse stadsmagazine "KAN'T ?".

AKODRO

aktiecomitee dekreet ruimtelijke ordening
p.a. Aarlenstraat 25 , 1040 Brussel

AKODRO organiseert per provincie een studieavond in verband met het maxidekreet van Akkermans. De inkom is gratis. De platformtekst van AKODRO wordt er te koop aangeboden.

WAAR EN WANNEER : 20 november te Antwerpen
27 november te Leuven
4 december te Hasselt
11 december te Gent
18 december te Roeselare

Meer inlichtingen bij Bond Beter Leefmilieu, Aarlenstraat 25, 1040 Brussel. Telefoon 02/230.94.10.

► Begin oktober werden 130 beuken en eiken geveld langs de rijksweg tussen Wingene en Beernem te Wildenburg. De Bestendige Deputatie besliste dat in een door het gewestplan als landschappelijk waardevol gebied, waar de bomen stonden, geen vergunning nodig is om te kappen.

► De interkommunale "Land van Aalst", die tien gemeenten overspant, wil op een uitgegraven stortplaats te Vlierzele biogas winnen uit huisvuil. Het gas ontstaat door gisting van organische stoffen. De Vlierzeelse witloofkwekers die heel wat (dure) energie nodig hebben, zouden eventuele afnemers worden.

► Op het Leuvense stadhuis kan je terecht voor allerlei advies i.v.m. energiebesparing op het nieuwe energie-informatiecentrum. Het gaat om een projekt van de v.z.w. Mens en Ruimte, in opdracht van de Vlaamse deelregering.

► De universiteit van Metz had een projekt ingediend bij de Europese Kommissie voor onderzoek naar de Maasvervuiling en meer bepaald naar wijzigingen in het ecosysteem van de Maas in het gebied stroomafwaarts van de kerncentrales van Chooz en Tihange. De Maas staat bekend als stroom waarin afvalstoffen van gevarieerde industriële activiteiten worden geloosd.

Het projekt werd afgewezen omdat de kosten te hoog liggen.

► In de Middenaziatische Sovjetrepubliek Turkmenistan hebben geleerden in een woestijngebied een prototype van een stad gebouwd waar alles met zonneënergie werkt. In Solnotsjny (wat "De Zonnige" betekent) wordt zonneënergie gebruikt voor verlichting, verwarming, luchtbehandeling en oppompen van water. Eerstdaags mag verwacht worden dat de energiebehoeften van de hele streek ook zullen kunnen gedekt worden door zonneënergie.

► De firma N.V. Travenol Laboratories, die in de Ternatse industriezone een bewaarplaats voor farmaceutische produkten heeft, wil een uitbreiding voor het opslaan van radio-actieve produkten (voor het gebruik van radiografie in ziekenhuizen).

De gemeentelijke kommissie voor ruimtelijke ordening en leefmilieu van Ternat heeft ondertussen negatief advies uitgebracht over de vergunningsaanvraag. Het blijft echter uitkijken naar wat de Bestendige Deputatie ermee aanvangt.

► In het totaal zijn er op de wereld 313 kerncentrales (in 1983 zijn er 25 nieuwe in bedrijf gekomen). Ze staan in voor 12 % van het internationale elektriciteitsproduktie. Toch is het Internationaal Bureau voor Atoomenergie (I.A.E.A.) niet tevreden, want de vraag naar elektriciteit daalt en beperkingen hebben zich opgedrongen door politiek en publiek toedoen.

► Er komen steeds meer aanwijzingen dat ozon mee verantwoordelijk is voor de schade aan bomen en planten, die nu voornamelijk aan zure regen wordt toegeschreven. Ozon wordt gevormd uit zuurstof en stikstofdioxide (uitgestoten door elektrische centrales en auto's), en onder invloed van zonlicht. Ozon wordt ook snel weer afgebroken, maar bij helder weer kan de aanvoer sneller gaan dan de afbraak.

► Om de verloederding van het woonbestand in o.a. de Marollen tegen te gaan, overweegt het schepenkollege van Brussel een belasting in te voeren op panden die aan de verkrotting worden prijsgegeven met duidelijke spekulatieve doeleinden. Dit stuit op tegenkanting omdat het onrechtvaardig zou zijn tegenover de eigenaars ...

DE TWEEDE ADEM

DE TWEEDE ADEM VAN DE MILIEUBEWEGING IN VLAANDEREN

De milieubeweging, spraakmakend in de 60er jaren, via aanpak en programma, dreigt in de 80er jaren niet verder dan zijn eigen generatiestok te kunnen springen. Ten minste dat lijkt zo voor de buitenstaander die ziet dat de actieve inzet van de milieubeweging plaatselijk is weggeëbd, dat de oorspronkelijk sprankelende ideeën gemeengoed zijn geworden, dat sommigen de konklusies hebben getrokken en partijpolitiek hun geluk beproeven. De outsider merkt ook op dat energie die vroeger werd besteed aan milieuzaken, nu opgaat aan crisisproblemen en verhoogde waakzaamheid t.a.v. vrede en veiligheid.

De insider kan moeilijk tegenspreken, alhoewel hij dit in de grond van zijn hart niet graag wil toegeven, dat hij en de zijnen teruggedrongen zijn, dat de crisis de geesten een kwartslag in de richting van de armoede keerde, dat het eruit ging zien alsof de milieubeweging door het ontstaan van Agalev overbodig werd, vereenzaamd achtergelaten zonder kaders die na talloze slagen nu de politiek als slagveld kozen.

Inderdaad een decennium is ten einde, een fase voorbij. Wat was, is niet meer; wat komen moet, zaait twijfel. De veertigers van de milieubeweging zijn moe, blokletterde een Vlaamse krant, alsof daarmee de geest bezworen is. De nieuwe situatie waarin we met de milieubeweging verkeren, geeft aanleiding tot analyse en perspectief. Diegene die verwachten dat het elan gelijkaardig zou blijven, geloven in statische maatschappijmodellen.

In plaats dus van het hoofd af te wenden en te besluiten dat de strijd gestreden en verloren is, moeten we binnen de nieuwe maatschappelijke situatie, nieuwe fronten openen; de verworvenheden uit het verleden behouden, nieuwe medestanders zoeken en met de in verspreide slagorde opererende milieuhouders nieuwe en sterke verbonden smeden. De tweede adem van de milieubeweging versterkt de aspiraties ervan.

Proloog

1. Telkens weer zal de nood zich voordoen akties te ontketenen ter bescherming en verdediging van ekologische verbanden. Het hoogtij van de milieustrijd in de 70er jaren situeert zich telkens als er zich een niet om te keren ontwikkeling aanmeldt. De lucht, de bodem, het water, energie en grondstoffen waren rood flikkerende seinen in tijden dat bomen tot in de hemel leken te groeien! Maar hoe komt het toch, zo luidde steeds de vraag, dat men geen rekening heeft gehouden met die eindige omstandigheden? En telkens weer gold het antwoord als een mokerslag in het gezicht van de industriële maatschappijen. Het maatschappelijk ontwikkelingsmodel werd steeds meer onderwerp van gesprek en in brede lagen van de bevolking drong door dat de belangen van financiële en industriële multinationale groepen haaks staan op de belangen en het

overleven van de mens. Daarom sneuvelen natuurgebieden voor autowegen, krijgt lawaai voorrang op rust, stoeit de auto overal en verkavelen de landinrichters de grond, daarom bouwt men eerder raketten dan ploegen. Het inzicht dat de maatschappelijke ontwikkelingen het milieu van de mens bedreigen, zal het leitmotiv horen te zijn van de milieubeweging in zijn 2de adem.

Om de maatschappelijke ontwikkelingen te keren legde de milieubeweging reeds een hele weg af. Van de bewondering van, tot de strijd voor de bescherming van moeder aarde, via het uitdenken van deelplannen en andere denkwijzen, ontwikkelde de milieubeweging zich tot een maatschappelijke kracht die vele individuen en groeperingen inspireerde.

In allerlei plannen ter bestrijding van de crisis vinden we de resultaten van het denk- en actie-

werk terug. Ook boekten we winst op het beleidsterrein.

Getuige daarvan het voorkomen in vele plannen (Polecar, Roodboek III, het SP-plan, de Europese verkiezingsprogramma's) van noties voortvloeiende uit de dagelijkse praktijk en de theoretische modellen van de milieubeweging. Maar niet enkel daarin. In bepaalde deelaspekten van de problematiek werd vooruitgang geboekt. Inbreiding en stadsvernieuwing komen nu ook voor in het vocabularium van kabinetten, de auto is niet meer het enige vervoermiddel waarvoor wegen nodig blijken, de gewestplannen voorkomen de ongebreidelde aantasting van het landschap. Ik zei het, er werd vooruitgang geboekt maar wij ervaren ons verre van zelfvoldaan omdat elk positief aangehaald aspect meteen kan omschreven worden met zijn keerzijde. De budgetten voor stadsvernieuwing zijn ontoereikend voor de problematiek, politieke kreaturen allerhande azen op de weinige centen voor dubieuze projecten. De betonboeren zoeken steeds weer nieuwe markten en de vrees is gewettigd dat zij die vinden ook. Ook de fietspaden zijn slechts doekjes voor het bloeden als zij niet kaderen in een streekplan en enkel met witte strepen gemarkeerde verbredingen van rijkswegen blijken te zijn. Het Dossier Akkermans, ons allen welbekend, tenslotte toont aan dat gewestplannen in handen van daarop beluste lieden, in een mum van tijd de scherpe hoeken af te slijpen zijn en te gebruiken in een maxidekreet dat alles mogelijk maakt.

ADVERTENTIE

ALLE KRINGLOOPPAPIER

PAPIER
KARTON
ETIKETTEN
OMSLAGEN
SCHRIFTEN
NOTABLOKS
VERPAKKING
BRIEFPAPIER
SCHRIJFBLOKS
KORREKTIEMIDDELEN
PRENTBRIEFKAARTEN
KETINGFORMULIEREN
GELEGENHEIDSGRAFIEK
MAAK ZELF KRINGLOOPPAPIER

Uw kringloopspecialist :

PANDAVA

Kloosterstraat 71-73
2070 Antwerpen-Ekeren
Tel. 03/542.64.65 (2L)

Met dat alles, stel ik dat de alternatieven voorzover wij ze voorstelden, er massale steun wisten voor te verkrijgen en ze in de politieke arena introduceerden, niet tot in de puntjes en komma's, en hun totaliteit, laat staan in hun hoofddoelstellingen, toch hun invloed hebben, hadden en houden. Het komt erop aan, ze scherper naar voor te brengen, binnen de machtsverhoudingen van deze samenleving, en er bondgenoten voor te verkrijgen, en ze te realiseren als deel van een veelomvattend ekologisch programma.

2. Maar naast en met de alternatieven moeten nieuwe inzichten groeien. Inzicht over welke mens wij ons voorstellen, hoe zijn produktie- en konsumptiepatroon er kan uitzien, wat de rol van het individu, de groep en de staat kan zijn in een ekologische samenleving. Inzicht ook in veranderingsstrategieën en democratische besluitvorming.

Ik vraag me hierbij af of de "vermoeide veertigers" wel voldoende de irrelevantie van hun eigen periode als beslissend moment hebben doorgrond en of we daaruit ook niet het besluit moeten trekken dat nieuwe medestanders duidelijk voor ogen moet staan dat de aangegane strijd geen tijdslimiet kent.

Het realiseren van het andere model kunnen we slechts realiseren als zowel in de machtscentra als in de maatschappij een koncensus bestaat omtrent de nieuwe weg en de te zetten stappen. De strategie van de milieubeweging zullen we dan ook moeten richten op het beïnvloeden van de machtscentra en het bereiken van een maatschappelijke koncensus. Weer en in verhevigde mate moeten we mensen leren bewust te handelen, zodat zij de samenleving diepgaand wijzigen. Weerbaarheid en kritische zin als karakteristieken van mondige mensen zijn minstens even belangrijke doeleinden in de werking van de milieubeweging als zin voor behoud en goed rentmeesterschap.

Het is hierbij uitermate belangrijk de alternatieve deelaspekten te kaderen in een totaal ekologisch raamwerk, waarvoor we reeds aanzetten vinden bij verschillende ekologische auteurs. Anderzijds verwerven we nog elke dag nieuwe inzichten. Misschien moet ik daar enkel verwijzen naar wat een ander konsumptie- en produktiemodel zou kunnen heten en waarover we in één van de volgende afleveringen uitvoerig zullen berichten.

3. Het bovenstaande toont aan dat de milieubeweging, ingebed in de ekologische beweging, historische preventies heeft. De ekologische beweging, gedragen door praktijk en theorie, brengt tot uiting dat zij de uitdagingen van deze tijd met de klassieke schema's onbenaderbaar acht. En laat mij deze boutade toch even duiden vanuit de praktijk van de beweging zelf. De milieubeweging bestaat enkel bij de gratie van de zelforganisatie en de weerbaarheid van de mensen. Dit heeft ze gemeen met de andere nieuwe sociale bewegingen. Die zelforganisatie en weerbaarheid staat haaks op de verzuilde verzorgingsstaat waarin consumerende, in tijd en ruimte beperkt denkende mensen

op de markt de zelfverwezenlijking zoeken. In haar praktijk toont deze nieuwe sociale beweging dat naast de solidariteit, die door vakbonden heel dikwijls tijds- en plaatsgebonden wordt gehanteerd, zelforganisatie en weerbaarheid horen. Deze twee kenmerken kan men dan het anarchistisch tintje van de groenen noemen, maar het geeft aan dat deze nieuwe sociale beweging horigen en lijfeigenen afwijst. Ieder voor zich, samen voor ons allen, voor minder maar beter. Vrijheid, solidariteit en kwaliteit dus.

Die historische pretenties van de milieubeweging waarmaken luidt de opdracht van de 80er jaren. Door de dagelijkse praktijk waarbij we niet van de aktievloer mogen weg te branden zijn, door de dossiers die wij naar voor schuiven en de vurigheid waarmee wij ze pogen aan de man te brengen, door de puntvorming waarmee we de machtsverhoudingen indringend kunnen en willen beïnvloeden.

4. De erkenning dat de politieke ontwikkelingen van de laatste tijd het er niet makkelijker op maken, sluit deze proloog af.

Politieke partijen gevormd door klaarkijkende managers, of gedreven door verantwoordelijkheden zien brood in de milieumaterie.

Vrienden uit de milieubeweging richtten een partij op die de belangen van de milieubeweging hoog in haar vaandel schrijft. Eén en ander leidt ertoe de strategie aan te passen. Mijn stelling hieromtrent is dat de milieubeweging in de 80er jaren zich pluralistisch en niet-partijgebonden moet opstellen. De openingen die in het politieke veld, waarvan we ons zeer bewust moeten zijn dat het slechts één van de sectoren betreft waarop de milieubeweging zich actief kan bewegen, die openingen kunnen we gebruiken om ideeën ingang te doen vinden, om nieuwe fronten te smeden. Dit maakt deel uit van de verbredingsstrategie die wij voorstaan. Verbreden, ontleden en uitleggen, overtuigen en aktievoeren vormen een deel van het rijke spektrum van mogelijkheden dat we kunnen hanteren om stap voor stap deze samenleving te ekologiseren.

Grondstoffenschaarste, zure neerslag, voedselproblemen, vervuiling van zeeën en oceanen, chemische overproductie e.a. dringen ons telkens weer in het defensief. Immers de aanslagen volgen elkaar op in steeds dreigender tempo; als de vervuiling aan de oppervlakte komt woekt ze reeds geruime tijd waardoor ingrijpen steeds lijkt als het aanhollen achter de feiten. Om dit enigszins om te buigen moeten we oorzaak en gevolg onderkennen, nieuwe inzichten verwerven, alternatieven ontwikkelen.

Ik stel vast dat discussie over die nieuwe inzichten en milieubewegend Vlaanderen nog moet beginnen. Hier en daar buigen kleine groepen zich voor de gestelde problemen maar echt uitgebreid werd de discussie en de meningsvorming nog niet opgestart. Alhoewel hierin het perspectief voor de toekomst zeker schuilt gaat.

De discussie moet nog beginnen. Waarover dan ?

Eerstens over de richting van de maatschappijverandering die we wensen. Moeten we hierin bij voorrang de klassieke vragen over herverdeling van produktiemiddelen (fabrieken, machines) en zelfbeheer de boventoon voeren of moet een pragmatische keuze, uitgaande van een aantal criteria leiden tot een stap-voor-stap strategie.

Die criteria zoals een juiste verhouding tussen onafhankelijke produktie en andere, een minimale kontraproduktiviteit (kontraproduktiviteit ontstaat wanneer te veel van iets kwalijke gevolgen veroorzaakt - veel defensie leidt tot zelfvernietiging) een doelmatig gebruik en ontwikkeling van wetenschap en technologie en een gezond evenwicht in de samenleving die het individu in zijn vrije aktiviteit bevordert en ondersteunt, staan mede ter discussie.

Van dezelfde grootte van orde is het probleem van de groot- en kleinschaligheid. Misschien moet vanuit de Illichiaanse criteria gewerkt worden aan soepele antwoorden op deze uitdaging, afhankelijk van het gestelde probleem. Misschien ook weer niet. Dan zal de keuze vlug op de kleinschaligheid vallen. Maar welke organisatievorm men ook kiest, steeds weer zullen de criteria, met name die de kontraproduktiviteit een belangrijk uitgangspunt vormen. Vervolgens, wat denken wij in de milieubeweging van de stelling van Gorz dat de ekologische strijd slechts een etappe betekent, een etappe die de vergelijking kan doorstaan met die van andere emancipatiebewegingen, nu en in het verleden, die het kapitalistisch produktieproces en zijn -verhoudingen fundamenteel zal ondergraven. Zo zou de ekologische strijd dus, evenwaardig aan de arbeidersstrijd, de vrouwenstrijd, het gevecht om de vrede en de herverdeling, geen alternatief kunnen bieden maar de emanciperende bewegingen samen wel.

In hoeverre hierbij het verwezenlijken van radicale veranderingen in één tijd, het revolutiemodel, of pragmatische stap-voor-stap-strategieën bruikbaar zijn, moet ook de milieubeweging nog uitmaken. Indien zij niet van lokalisme wil te beschuldigen zijn, zal zij een veranderingsstrategie dienen uit te zetten die, aanvaard-

baar voor anderen en met het oog op een te definiëren perspectief, genoeg inspiratie en toekomstvisie vraagt om te mobiliseren.

En wat te denken van de nieuwe bewustzijnsvormen, die de geestelijke inspiratie uitstralen om vanuit de basis, stap voor stap, het alternatief uit te bouwen. Verspilt de milieubeweging m.a.w. geen tijd, middelen en mensen door steeds weer, in verschillende toonaarden de verwoestingen aan de kaak te stellen en zich niet met volle gewicht in de basisopbouw te storten?

Ik meen dat de andere organisatievormen, zoals basisgroepen, buurtwerk, aktiekomitees, scholen en wijkraden, maar ook de communes, de woongroepen, de koopervatven e.a., alhoewel ze heel duidelijk hun stempel op een aantal ontwikkelingen hebben gedrukt en in feite de stoottroepen van de vredes- en andere bewegingen vormen, minder aantrekkingskracht uitoefenen dan weleer. Deze ontwikkeling evalueren en er konklusies uittrekken kan uitzicht geven op het herwaarderen van het basiswerk en het ontwikkelen van technieken om dit werk meer aanzien te geven bij potentiële medestanders. De diskussie hierover moet men openen omdat het stimuleren van het basiswerk dreigt het onderspit te delven tegen centraliserende tendenzen. De demokratie binnen de beweging zelf is met zo'n diskussie ten zeerste gebaat, en het politiseren van zo veel mogelijk mensen lijkt mij nog steeds een te behartigen zaak. Eén ding is zeker, vooraleer de één of de andere tendens het haalt moet de milieubeweging erover beslissen. Het basiswerk mag niet ten onder

gaan zonder dat men dat wil. Anders is ingrijpen geboden.

Ik kan nog zo even doorgaan met het opsommen van vragen die in de milieubeweging op de agenda staan als zij als beweging haar historische pretenties wil waarmaken.

Bahro bijvoorbeeld stelt nog de kwestie van de technologie: welke en hoe te gebruiken en waarvoor, en de vraag welke behoeften in vervulling kunnen gaan en hoe daaraan te voldoen is. Veranderen van produktiewijze maar ook van leven zijn aan de orde van de dag en ik denk dat we daar nog een tijdje zoet zullen mee zijn.

De aandachtige lezer zal zeker opmerken dat hier zowat alle vragen bijeen staan die in het laatste decennium zijn komen bovendrijven als we het over de verandering van de samenleving in ekologisehe zin hadden. Inderdaad. In de milieustrijd in de 80er jaren zijn de antwoorden op deze vragen van krusiaal belang. En dit in twee opzichten. Enerzijds zullen theoretici in deze vragen stof vinden tot nadenken over lange en korte termijnperspektieven. (Ik hoop dat dit zal gebeuren, ook door wetenschappers en denkers die nog niet behoren tot onze beweging.) Anderzijds zullen de aktievoerders, en bestuurders, pragmatiseh als ze zijn, heel aktief moeten vorm geven aan deelantwoorden, in hun verzet en in hun leven.

De opgave van de 80er jaren is er dus niet minder om geworden. Konserveren zal onvoldoende blijken te zijn. Maatschappelijk en individueel veranderen, zo luidt de opdracht. ◀◀

Guido Steenkiste

► Het gebeurt ook niet alle dagen dat de Bond Beter Leefmilieu voor puur politiek nieuws zorgt. Dat is dan nu wel gebeurd. Op initiatief van de Bond Beter Leefmilieu hebben bij het begin van dit parlementaire jaar 5 parlementsleden De Mol J. (V.U.), Fedrigo (S.P.), Geyselings (Agalev), Sprockeels (P.V.V.) en Van Velthoven (S.P.) een wetsvoorstel ingediend inzake de kollektieve bescherming van milieubelangen. Hoofddoel van het wetsvoorstel is milieuverenigingen en overheidsinstellingen wier statutair doel of hoofdactiviteit betrekking heeft op de bescherming van het leefmilieu en de voorkoming van milieuverstoringen, vorderingsrecht te geven zonder schade of het door de wet vereiste belang aan te tonen.

Zonder eigenbelang te moeten bewijzen, kan ook de burger een dergelijke vordering instellen. Deze mogelijkheid bestaat enkel naar aanleiding van de overtreding van bijzondere wetten inzake milieuverstoring of rechtsregelen welke een milieuverstoring veroorzaken. Onder "milieuverstoring" wordt verstaan, elke gebeurtenis of toestand die een aantasting van de natuur in het algemeen of van een ordeelkundige ruimtelijke ordening veroorzaakt

of dreigt te veroorzaken. De wet is zowel van toepassing op burgerrechtelijke en strafrechtelijke procedures als op procedures voor de Raad van State ingesteld. Wat de uitspraken betreft, wordt het herstel in natura in ruimte mate voorzien en kan de Raad van State de tenuitvoerlegging van een bestreden overheidshandeling onder dwangsom schorsen. Door een snelle parlementaire behandeling van dit voorstel, hoopt de Bond Beter Leefmilieu een einde te maken aan de huidige achterhaalde juridische toestand.

► In extremis heeft ook de CVP laten weten het voorstel mee te zullen ondersteunen. Dit verhoogt alvast de kansen op welslagen gezien de lange lijdensweg die het voorstel nog af te leggen heeft.

► Op een perskonferentie heeft kamerlid Van Velthoven een lijst van gifstorten in Vlaanderen, gepresenteerd. Het gaat om in totaal 19 storten met giftig industrieel afval. Het SP-kamerlid vindt dat de verantwoordelijke minister (Lenssens) schromelijk tekort schiet in zijn taak, daar niet genoeg werk wordt gemaakt van het verwerken en verwijderen van giftig en gevaarlijk industrieel afval en een voorkomingsbeleid

op zware moeilijkheden stuit. Hij vraagt dan ook dat de overheid aan de bevolking alle informatie zou verstrekken inzake deze gifstorten en dat er dringend werk wordt gemaakt met de sanering van de meest gevaarlijke sites. Tevens dient het principe van "de vervuiler betaalt" toegepast te worden en moet een waarachtig voorkomingsbeleid worden gevoerd.

► De Vlaamse executieve heeft zijn goedkeuring gehecht van een ontwerp-van-dekreet van minister Lenssens betreffende de milieuvergunning. Belangrijk hierbij is dat voorzien wordt in een coördinatie van exploitatie- en lozingsvergunning. Tevens wordt voor een aantal bedrijven een milieueffekt-rapportage en veiligheidsrapport opgelegd. Dus : toe te juichen initiatieven.

Toch hadden wij nog graag gezien dat er een coördinatie kwam met de procedure voor de bouwvergunning. Ook bij de beroepsmogelijkheden schuilt een addertje onder het gras. De term "belanghebbende" geldt als criterium, en als men "belang" gaat interpreteren in de nauwe zin van direct persoonlijk belang, staat de milieubeweging zo goed als voor een gesloten deur. Wij denken dat dit niet de bedoeling kan zijn. ◀◀

DVM

HET FLOORDAMBOS

MOET HET FLOORDAMBOS DAN TOCH VERDWIJNEN ?

Midden in Vlaams Brabant, op het grondgebied van de gemeenten Melsbroek (Steenokkerzeel) en Peutie (Vilvoorde), ligt het Floordambos. Aan deze groene oase van circa 155 ha. wordt een grote natuurwetenschappelijke waarde toegeschreven. Een zeer rijke samenstelling aan struiken en kruiden in dit gemengde loofbos én de talrijke en vaak zeldzame vogelsoorten die in het gebied verblijven, zijn daar het bewijs van. Aan de rand van het luchthavengebied en in de onmiddellijke nabijheid van steden als Brussel en Vilvoorde is deze groene long onmisbaar. Toch staat dit natuurgebied aan tal van bedreigingen bloot.

DE ZEVEN KWALEN

De zeven kwalen van het Floordambos, zo worden die bedreigingen wel eens omschreven door de medewerkers van de Melsbroekse Werkgroep voor Leefmilieu en Verkeersveiligheid.

Vooreerst waren er de talrijke infrastructuurwerken, verkavelingen en bebouwingen die het groene gedeelte van dit bos aanzienlijk deden inkrimpen. Het middendoorsnijden van dit gebied door de E 10 (Brussel-Antwerpen), was alleszins een zware klap.

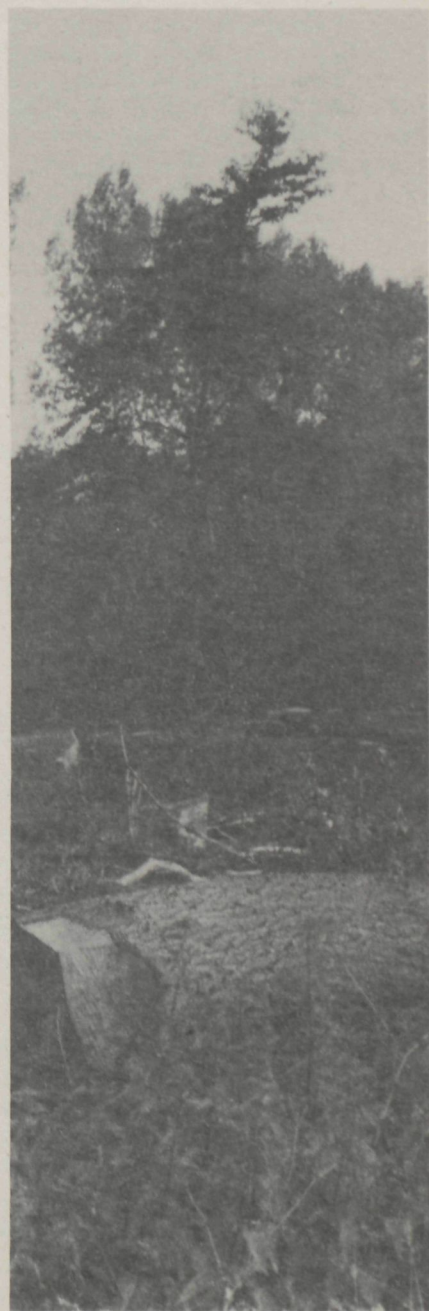
Verder staat het Floordambos, net als de andere natuurgebieden, te vaak alleen ten dienste van de houtproductie. Ondeskundig kappen, roofkappen, drainagewerken waardoor de oorspronkelijke rijke kruidlaag vernietigd wordt, bedreigen dit bos. Bepaalde stukken (Vogelzang b.v.) werden onlangs kaalgeslagen.

En ook van de sluikstorten bleef het bos niet gespaard. Bij de jaarlijkse ruimingsactie worden enorme hoeveelheden afval teruggevonden, die op de meest onmogelijke plaatsen gestort werden. Dit ondanks het feit dat in de omliggende gemeenten wekelijks huisvuil opgehaald wordt en er minstens eens per maand groot huisvuil met de interkommunale reinigingsdiensten kan meegegeven worden.

De verontreiniging van de beken en vijvers is een alge-

meen verschijnsel, waar ook dit gebied mee opgescheept zit. De Lopendebeek en de Lellebeek, die het Floordambos bevoeien, zijn sterk vervuild. De vervuiling is niet enkel afkomstig van de afvalwaters uit de dorpskom Melsbroek, maar vooral de lozingen van het luchthavengebied zijn hiervoor verantwoordelijk. Aan het probleem van de waterverontreiniging en de wateroverlast werd trouwens onlangs door de Melsbroekse werkgroep een studie gewijd. Daaruit blijkt dat vooral het wachtbekken aan de "Vogelzang" ("de stinkvijver") een groot probleem vormt. Onlangs besliste de Steenokkerzeelse gemeenteraad deze vijver te ruimen. Het gevaar is niet denkbeeldig dat het slib in de onmiddellijke nabijheid zal gestort worden, met al de gevolgen vandien. Ook het kasteel van Ravaart en de weiden errond, die in het gewestplan als "parkgebied" ingekleurd werden, dreigen van bestemming te veranderen. Bij de nieuwe eigenaar van dit gebied groeide het plan om dit parkgebied tot een kampingterrein (aan de rand van de E 10 ???) om te toveren. Dit stuitte op heel wat verzet van de plaatselijke bevolking.

Een duizendtal handtekeningen en 35 bezwaarschriften waren de uitdrukking van dit protest. Voorlopig blijft het oorspronkelijk karakter van het domein in zijn totaliteit bewaard. De eigenaar evenwel blijft volharden en diende onlangs een nieuwe aanvraag in voor de uitbating van een kamping. ▶

EEN GOLFTERREIN ?

Minstens even erg lijkt de jongste bedreiging. De akkergronden, de weilanden en het bosgebied behorende bij het kasteel Snoy, zouden namelijk een volledig nieuwe bestemming krijgen. Dit circa 60 ha. groot domein Snoy zou omgevormd worden tot een luxueus golfterrein.

Erg duidelijk zijn de nieuwe plannen echter niet. De planmakers werken blijkbaar in alle stilte. Tot nog toe werd geen enkel officieel verzoek bij enige overheid ingediend. Wel staat vast dat de landbouwers die deze gronden in pacht bewerken, reeds benaderd werden om een einde te maken aan de pachtovereenkomst, in ruil voor vrij hoge bedragen en soms met vage beloften voor tewerkstelling op het golfterrein.

De leden van de Werkgroep Leefmilieu menen dat deze landbouwgronden, samen met het parkgebied rond het kasteel en het bosgebied dat er onmiddellijk bij aansluit, onder geen beding van bestemming mogen veranderen. Een golfterrein wijzigt dit karakter grondig. Dit landschappelijk waardevol gebied moet één geheel blijven en de bestemmingen ervan, voorzien in het gewestplan,

moeten volgens de Melsbroekse milieuvereniging gerespecteerd blijven.

De werkgroep rekent erop dat het gemeentebestuur iedere aanvraag voor een vergunning negatief zal adviseren. Hiertoe bestaat goede hoop, gezien de eerste contacten die diverse leden van de werkgroep reeds hadden met verschillende gemeenteraadsleden.◀◀

Het klasseringsdossier van het Floordambos sleept al jaren aan. De Bond Beter Leefmilieu vroeg onlangs aan Minister Poma hoever het staat met dit dossier. Hier volgt zijn antwoord : "De problematiek aangaande het in rand vermelde beschermingsdossier is mij genoegzaam bekend. Personeelswisseling was er de oorzaak van dat het opvragen van de noodzakelijke administratieve gegevens op zich lieten wachten. Eens aangevraagd en mede door de beslissing van de nationale overheid alle betalingen voor de geregionaliseerde sectoren op te schorten, blijkt dat deze gegevens voor het ogenblik niet kunnen (mogen ?) verstrekt worden. Al het mogelijke wordt gedaan om voor dit probleem een oplossing te vinden, zodanig dat dit dossier en nog enkele andere een spoedige afloop zouden kennen."

berichten

WATERSPORTPLANNEN VOOR DE ROKSEMPUT ?

De Roksempu nabij Jabbeke, één van de belangrijkste broedvogelgebieden van Vlaanderen, wil men ombouwen tot een watersportcentrum. De werkgroep S.O.S. Roksempu pleit in haar alternatief voor een kompromis tussen sportbeoefening en waterbehoud.

ED

WORLD WILDLIFE FUND

Als gevolg van overbevisning stuikt een deel van het organismenbestand in Antarctica totaal in mekaar.

Zo zijn er wetenschappelijke rapporten die aantonen dat bepaalde vinvissoorten tien keer minder voorkomen dan vroeger. Dit is te lezen in het juli-augustusnummer van WWF-news.

In hetzelfde nummer ook een reportage over een reusachtige dam die gebouwd wordt in het Amazonegebied van Brazilië. Bij sluiting van de sluisdeuren worden 2000 km² tropisch regenwoud blank gezet, zodanig dat hout ter waarde van miljoenen dollars wordt aangetast, terwijl miljoenen dieren uit hun natuurlijk milieu verdreven worden. Probleematisch is ook het lot van de vele Indiaanse families die in de omgeving leven, aldus WWF.

HL

NOG TE OOSTENDE ...

Behalve het voorval met de "Mont Louis" is in Oostende ook de industriële luchtvervuiling niet te verwaarlozen.

Welke zure neerslag en ammoniak afkomstig van het bedrijf UCB-CNO teisteren geregeld de wijk Zandvoorde?

Het stadsbestuur heeft dan ook de plicht om aan te dringen op snelle en ingrijpende verbeteringen. Strengere lozingsnormen moeten door de hogere overheid worden opgelegd. Een voortdurende grondige controle door de stad is noodzakelijk. Een ekologische dienst is ter beschikking, maar krijgt niet de nodige aandacht.

MT

AANVULLING

Om de eenvoud te bewaren hadden we bij het portret van Zenne en Zoniën (sept. 1984) slechts één adres, dat van het milieucentrum, weehouden. Op aanvraag van de voorzitter zijn hier de andere kontaktadressen : Roland Boulengier, Bezembinderlaan 17 te 1640 Sint-Genesius-

Rode - telefoon : 358.06.56 (sekretaris).

Romain Bogaerts, Beukenlaan 68 te 1512 Dworp - telefoon: 380.02.55 (afgevaardigde-beheerder).

Roger Swalens, Meidoornlaan 17 te 1641 Alsemberg - telefoon : 380.30.37 (voorzitter).

MDP

PANDA

De panda is een van de bedreigde diersoorten die het de laatste eeuw erg te verduren heeft gehad. Vooral de landbouw en de bosontginning verhinderden de groei van de bamboe, de enige voedingsbron van dit lieve beertje.

Positieve geluiden bereiken ons nochtans uit China, waar tal van onderzoekswerk werd verricht met het oog op het verzamelen van gegevens i.v.m. voeding en voortplanting van de panda. Uit onderzoek blijkt dat verschillende bamboesoorten terug op een groot aantal plaatsen worden waargenomen, en dat het pandabestand er niet op achteruitgaat.

WWF stelde dan ook al 2 miljoen dollar ter beschikking voor opzoekingswerk. Of het sop de kool waard is, is een andere zaak natuurlijk. Met de panda gaat het in ieder geval goed. Wij hopen met U hetzelfde.

HL

CONSERVATION AWARDS 1984

Voor het derde opeenvolgende jaar zal de Conservation Foundation en de Ford Motor Company Ltd. de Conservation Awards, voor een totale waarde van 780.000 fr., uitreiken.

Wat het Belgische projekt betreft, zijn de awards in zes categorieën onderverdeeld : stedelijke projekten, rurale projekten, cultureel patrimonium, mechanische ontwerpen, jeugdprojekten en industrie-prijs.

Begin 1985 zullen de namen van de winnaars van iedere categorie en de nationale winnaar worden gepubliceerd. Inschrijvingsformulier kan je bekomen bij : The Conservation Foundation Comark Europe N.V., Steenweg op Charleroi 27 te 1000 Brussel. Afsluitdatum voor de inzendingen is 31 december 1984.

ME

CENSUR ? - NEE BEDANKT!

De Bond Beter Leefmilieu verzorgde een infostand op de land- en tuinbouw- en leefmilieutentoonstelling te Aalst van 22 tot 26 september. Op de panelen staat inderdaad de slogan "Akkermans, Natuurramp voor Vlaanderen" geskandeerd. (Voor wie de zin ontgaat, leest best eens het Akkermans-dossier, uitgegeven door de Bond Beter Leefmilieu). Voor de opening van de beurs door minister Lenssens en de Aalsterse burgemeester, was de slogan overplakt met affiches door de organisatoren (het Aalsterse stadsbestuur). Een sympathisant echter had de affiches kunnen verwijderen zodat bij de opening de slogan toch opgemerkt werd, tot grote ergernis van de burgemeester en z'n gevolg.

's Anderendaags was de info-stand met zwarte verf bewerkt, gezegd door onbekenden... Het Aalsters stadsbestuur kan blijkbaar geen kritische instelling tolereren; waarom nodigen ze eigenlijk een milieuvereniging uit op hun natuurbeurs ?

De Bond Beter Leefmilieu diende klacht in en stuurde rond het voorval een persbericht de Aalsterse wereld in.

De Bond Beter Leefmilieu wil niet gecensureerd worden noch gebruikt worden om anderen hun milieu-imago hoog te houden.

RV

EDUCATIEPROJEKT ROND ZEEVERVUILING IN GRIEKENLAND

De HELMEPA (Hellenic Marine Environment Protection Association), een vereniging gesticht op initiatief van één van 's werelds grootste handelsvloten, heeft een waardevol edukatieproject opgezet ter voorkoming van zee- en strandvervuiling in Griekenland. Onderweg van de aktie is vooral de vervuiling die voortvloeit uit het scheepvaartverkeer.

Doelgroep zijn alle Grieken die op één of andere manier met de zee te maken hebben. De belangrijkste Griekse milieuverenigingen en aanverwante nationale overheden werken mee aan dit projekt dat beslist navolging verdient.

ED

MOGELIJKE OPLOSSING VOGELPROBLEMEN VEROORZAAKT DOOR VUILSTORTEN

Mondiaal Alternatief heeft reeds enkele jaren een projekt Ekologische en Economische Betekenis van Vogels (EEBV). In dit projekt wordt gezocht naar ekologisch verantwoorde methoden ter preventie van economisch nadeel door vogels. De "problemen" veroorzaakt door de aanwezigheid van kraaien en meeuwen bij vuilstorten en nadelige effecten voor het milieu zijn algemeen bekend.

Gedeeltelijke oorzaak van het probleem is het niet of onvoldoende afdekken van de stortten.

In Engeland is aangetoond dat een degelijk afdekkingssysteem uitstekende resultaten geeft. Een andere mogelijkheid is het inrichten van vuilstorten nabij vliegvelden, plaatsen waar normaal geen bewoning door mensen mogelijk is, door de geluidshinder.

MT

THUIS ENERGIE BESPAREN

Testaankoop herwerkte een uitgave van '79 om de konsument te helpen besparen op energieverbruik. Een beschrijvend gedeelte voor doe-het-zelvers : hoe isoleer ik dak, muren, vloeren, ... en welk materiaal gebruik ik voor thermische isolatie. Verder handelt de gids over de keuze van energiebron (C.V., warmtepomp, warme lucht, elektrische verwarming,...), prijs van de warmte, rendement, huishoudtoestellen en verlichting, ... Alternatieve energieën als zon en wind worden gemakkelijk afgeschreven als niet-economisch.

RV

DE WAKKERE BURGERS EN HET DILBEEKSE HUISVUIL

Zo te zien, is er de laatste maanden in Dilbeek nogal wat te doen rond huisvuilophaling.

Er werd een huisvuilkommissie ingesteld en alles werd uitbesteed aan een privéfirma. Alhoewel deze herstructurering de gemeente een besparing zou opleveren van 10 miljoen, wordt de huisvuilbelasting fors opgetrokken van 800 tot 1000fr., en voor twee wekelijkse ophalingen van 1000 tot 1500fr. Bovendien moet het huisvuil voortaan in zakken, plasticen of papieren naar keuze.

Hierop werd door de Wakkere Burgers met verontwaardiging in een open brief aan het gemeentebestuur gereageerd. Zij pikken niet dat de burger én een hogere belasting krijgt opgelegd, én nog eens zelf zijn vuilniszakken dient te betalen, én in de praktijk alleen milieuvervuilende plastic kan lopen, vermits papieren zakken heel wat duurder zijn. De Wakkere Burgers komen met een aantal voorstellen op de proppen; zij willen dat de gemeente instaat voor de aankoop van papieren zakken, in grote massa, zodat de prijs betaalbaar wordt en dat de huisvuilbelasting weer verminderd wordt.

De Wakkere Burgers zullen allicht niet bij de pakken blijven zitten, want er werd al een aktievergadering gehouden en er wordt gemeld dat er inderdaad akties zullen volgen.

CM

AKKERMANS EN CAESTERT

Alhoewel het plateau van Caestert, gelegen langs de Maas op de grens van de provincies Luik en Limburg, een dubbele bescherming geniet (nl. als natuurgebied met wetenschappelijke waarde, en als geklasseerd landschap) laat de cementfabriek CBR, die eigenaar is van het grootste deel van het plateau, niet onverlet om de waarde ervan aan te tasten, o.a. door illegale kaalkappingen (zie Milieurama '83/12). Dit in de hoop om toch nog een vergunning tot afgraving van het gebied te verkrijgen voor haar Nederlandse dochteronderneming ENCI, die juist over de grens gevestigd is en het einde van haar mergelvoorraad ziet naderen. Om deze afgraving te voorkomen werd door Leefmilieu Riemst aan Akkermans gevraagd om het Vlaamse gedeelte van het plateau aan te kopen. Een prachtige gelegenheid voor hem om zijn naam van "natuurramp" oneer aan te doen.

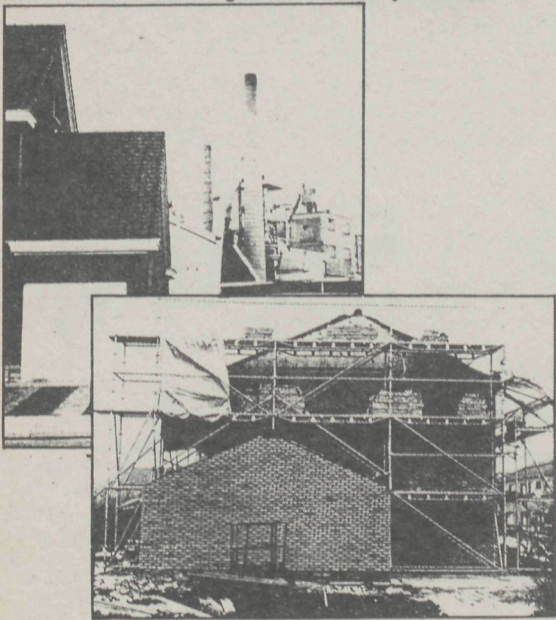
DS

ADVERTENTIE

tweemaandelijks tijdschrift

OF WIJKEN WONEN

voor een bewonersgericht ruimtelijk beleid

LEEFMILIEU behelst bossen en open ruimten, maar ook stads- en dorpsgezichten, pleinen,...

LEEFMILIEUBEHEER omvat het kappen van bomen, en ringen van vogels, maar ook het tegengaan van leegstand en verkrotting of het ijveren voor fietspaden,...

LEEFMILIEU is ook de dagelijkse woon- en leefomgeving.

Daarom moeten milieuvrienden hun activiteiten ook op stads- en dorpscentra richten. Want het ijveren voor een ruimtelijk beleid dat aandacht besteedt aan huisvesting in binnensteden is ook het opkomen voor het behoud van open ruimten en natuurgebieden.

DAAR WIL IK MEER OVER WETEN.
EN U ?

**bel 091/23 49 18
voor een gratis proefnummer**

ABONNEER NU :

door storting van 250 frank

op rekeningnr 001 1190992 05 van BIRO vzw,

met de vermelding: 'abonnement'

U ontvangt dan vijf nummers.

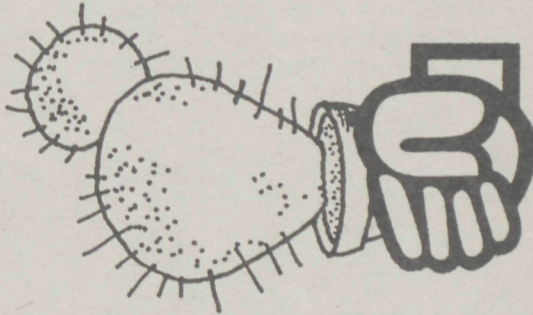
BIRO vzw Hoogpoort 9-13 9000 Gent tel. 091 23 49 18

NU: HET BLAD DAT ZIJN STEKELS UITZET!

NU: het maandblad van de jongsocialisten

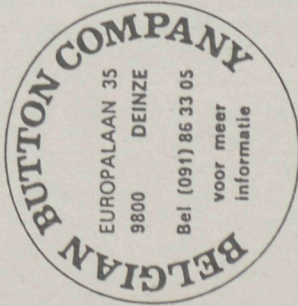
abonnement : 300 / 200 fr.
p.c.r. 000_0304249_57

v.u.: JS, keizerslaan 13, 1000 brussel
02 / 513 24 04

BOVENSTE BESTE
BUTTONS & BADGES

Sportmanifestaties
— kongressen
— reklame
— slogans
— politiek

Europalaan 35 - 9800 Deinze - Tel. (091) 86.33.05

► De aktie van de Werkgroep Natuurbehoud Vlaanderen rukt fors op naar zijn tweede fase : de petitie die het inmiddels wijsd verspreide natuurbehoudsmanifest vergezelt, wordt voorgelegd aan personaliteiten, gemeenten en verenigingen. Eind september hadden naast enkele duizenden burgers ook 14 gemeenten, 29 politici, 21 milieu- en 38 andere verenigingen de platformtekst onderschreven. De aktie zal uiteraard nog enkele maanden duren, hulp van natuurliefhebbers is dus nog altijd welkom. Het manifest, petitielijsten en handtekeningkaarten voor personaliteiten liggen in het gewenste aantal tot ieders beschikking op het Bond Beter Leefmilieu - sekretariaat. Telefoon : 02/230.94.10.

► De BTK-ploeg die sinds begin 1984 werkzaam is op het Bond Beter Leefmilieu - sekretariaat legt de laatste hand aan een sobere, maar verzorgde brochure waarin de 57 (!!!) aangesloten verenigingen worden voorgesteld. Omdat deze milieugroepen belangrijk zijn op nationaal of regionaal vlak, bestaat er een ruime interesse voor deze uitgave, waarvan de verkoopprijs uiterst laag zal gehouden worden. Niet alleen verenigingen, maar iedereen die op om het even welk ogenblik iets aan de milieubescherming doet, kan in een oogopslag uitmaken welke groep zijn beste steunpunt is, waarmee de Bond Beter Leefmilieu zijn koepelfunctie nog eens duidelijk maakt.

► Dezelfde ploeg werkt ook aan een katalogus van aktiemateriaal, zoals films, diareeksen, brochures, informatiepakketten, enz. Tientallen groeperingen van allerlei aard verleenden hieraan spontaan - andere na wat aandringen - hun onmisbare medewerking. Gelijklopend met dit werk, stelt men momenteel op het Centrum voor Natuurbeschermingseducatie (Ommeganckstraat 20, 2018 Antwerpen) een katalogus van lespakketten en ander onderwijsmateriaal samen. Beide katalogi zullen samen uitgegeven worden.

Reeds bij de redaktie van dit werk is gebleken dat er in Vlaanderen geen gebrek is aan geschreven of beeldmateriaal over leefmilieu. Toch was het voor iedereen telkens een lange weg om de juiste bron op te snorren. Leerkrachten, studenten, organisatoren van "milieudagen" werden al te dikwijls - ook door het Bond Beter Leefmilieu - sekretariaat - van hier naar daar gestuurd vooraleer ze het gezochte materiaal over een bepaald thema op de kop konden tikken. Met deze katalogus van educatief materiaal zal er hopelijk een eind komen aan deze toestand. De publikatie zal begin 1985 klaar zijn.

LG

europa

frontlijn

► Bij het EEB kwam zopas het verslag over de studiedag "Ontbossing in de ontwikkelingslanden" (7-8 juni 1984) van de pers. Het dokument telt 54 bladzijden, is in het Frans samengesteld door Paloma Agrasot en er is geen prijs-vermeld.

► De lidstaten hebben eind juni resoluut de weg ingeslagen naar een voor heel de gemeenschap geldend verbod van lood in de benzine. De uit de milieuministers samengestelde ministerraad steunde de voorstellen van de kommissie en kwam overeen binnen de vijf jaar loodvrije benzine in te voeren. Alle nieuwe auto's zullen in 1991 op loodvrije benzine moeten kunnen rijden.

Loodhoudende benzine zal echter na 1991 nog beschikbaar moeten zijn gezien de behoeften van de oude auto's. De overgang op loodvrije benzine vergt ingrijpende veranderingen aan de motor, wat een lichte prijsverhoging van de voertuigen meebrengt. Ook de brandstof zal iets meer kosten. De drukkingsgroepen van konsumenten e.a. houden vol dat de hogere kosten het waard zijn. Uit de statistieken blijkt volgens hen dat loodvergiftiging schadelijk kan zijn voor de verstandelijke vermogens, de nieren en voor zwangere vrouwen en ook dat de uitlaatgassen voor zeker 90 % verantwoordelijk zijn voor het totale loodgehalte van de lucht. Het zal echter nog enkele jaren vragen voordat de gemeenschap besluit tot een totaal verbod van lood in de benzine.

► Op de halfjaarlijkse vergadering van de EG en de Lomélanden over Lomé 3 van 17 tot 20 september in Luxemburg heeft Marijke Van Hemeldonck, rapporteur in het Europees parlement over het grensoverschrijdend vervoer van giftige stoffen en afval, en tevens lid van de bijzondere onderzoekskommissie van het Europees Parlement over gevaarlijke en toxische stoffen, de ontwikkelingslanden gewaarschuwd voor nieuwe milieugevaren die voor deze landen kunnen ontstaan.

Deze gevaren zijn :

- het voortbrengen van industriële procédés die zware milieuhinder of schade veroorzaken en daarom al verboden zijn in de EG;

- het transport van gevaarlijke industrie-afval en kernafval van de rijke landen naar de Derde Wereld om daar te worden opgeslagen, verwerkt of weggewerkt. En dit vooral omdat de protektie op dit punt is verscherpt in de EG en ook daardoor veel duurder is geworden. "De ontwikkelingslanden zijn door gebrekkige kennis van bodem en hydrografie, door onvoldoende wetenschappelijke infrastructuur (onderzoekscentra, laboratoria, gespecialiseerd personeel) en door de grootte van hun grondgebied nog kwetsbaarder geworden voor milieurampen", aldus Marijke Van Hemeldonck, die voor scherpe maatregelen op dit punt pleit.

LG

EUROPESE AMFIBIEËN IN EEN OOGOPSLAG

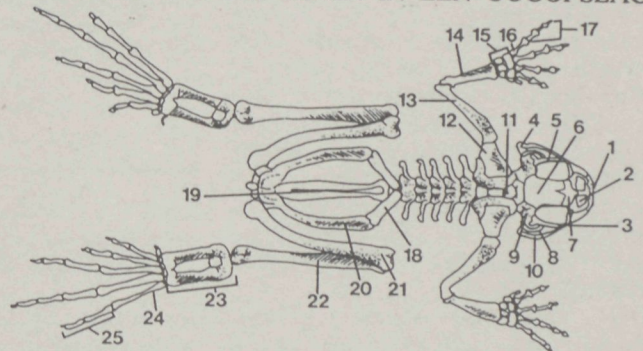

Fig. 1 — Het geraamte van een kikker

1. tussenkaakbeen; 2. neusbeen; 3. kaakbeen; 4. quadratum; 5. pterygoid; 6. voorhoofd-mondbeen (fronto-parietales); 7. sphenetmoid; 8. squamosale; 9. pro-oticum en exoccipitale; 10. jugale; 11. atlas; 12. schouderplaat; 13. opperarmbeen; 14. spaakbeen en ellepijp; 15. handwortelbeentjes; 16. middenhandbeentjes; 17. vingerkootjes; 18. heiligbeenwervel; 19. urostyl; 20. darmbeen; 21. dijbeen; 22. kuit-scheenbeen; 23. voetwortelbeentjes; 24. middelfootbeentjes; 25. teenkootjes.

HET MEDIABOEK

Overheidsinstellingen en ondernemingen weten meestal uitstekend de weg te vinden naar de media.

Aktiegroepen beschikken over het algemeen niet over deze vaardigheid en stuiten dikwijls op een "publiciteitsdrempel". Deze publikatie wil een hulpmiddel zijn voor pressiegroepen en organisaties om de weg naar de krantekolommen en de radio- en TV-kanalen te vinden.

Het Mediaboek bespreekt niet enkel de Nederlandse media-situatie maar analyseert eveneens de meest bruikbare mediatechnieken.

Voor de milieu-aktievoerder die een goede verstandhouding met alle mogelijke media wil opbouwen biedt deze publikatie een nuttige handleiding. *Het Mediaboek - Hoe krijg je toegang tot de media;* G. Boon en K. Brants; Stichting Burgerschapskunde, Postbus 349, 2300 AH LEIDEN (Nederland); 160 blz.; 12,05 (+ 2,85) gulden.

ME

Het verdwijnen van kikkers, padden en salamanders is een probleem dat zich in heel Europa voordoet. Deze amfibieën spelen nochtans een belangrijke rol in de voedselketen van andere dieren, zijn erg nuttig en hun gedrag is bijzonder interessant.

Deze gids geeft een inzicht over alle Europese amfibieën in hun bedreigde wereld. De duidelijke en soms unieke foto's tonen de mooie kanten van het dier. De piktogrammen zijn zodanig uitgewerkt dat de lezer een overzicht heeft van de kenmerken, levenswijze, biotoop en verspreidingsgebied van het betreffende dier. Zowel beginners als gevorderden en studenten komen aan hun trekken met deze gids.

Europese amfibieën in een oogopslag; Donato Ballasina; 132 blz.; uitgeverij De Nederlandse Boekhandel, Kapelsestraat 222, 2080 Kapellen; 550fr.

ME

VELDGIDS - Ecologische beschrijvingen van onze landschappen

Een zeer gevarieerd en ongelooflijk interessant boek. Negen verschillende landschapstypen (van bossen, wegbermen, graslanden over moerassen naar sloten, slikken en schorren, ...) worden uitvoerig besproken en zoals de titel laat vermoeden wordt de wisselwerking tussen de organismen en hun omgeving haarfijn uitgerafeld. Kortom een "must" voor de geïnteresseerde.

Toch moeten er hier, ondanks de lofzang, nog twee dingen van het hart. De van oorsprong Nederlandse firma Elsevier is er altijd als de kippen bij om hun boeken ook aan de man te brengen in Vlaanderen, toch richt de auteur zich enkel tot het Nederlandse publiek.

Hoeven die boeken nu absoluut zo luxieus uitgegeven te worden (270 blz. voor 710fr. is nu niet bepaald goedkoop)? O ja, er zijn achteraan wel meer dan 240 afbeeldingen in kleur, doch men vond het blijkbaar de moeite niet om ze te plaatsen bij de teksten waar ze bijhoren.

Elsevier veldgids : ecologische beschrijvingen van onze landschappen; Elsevier, Leuvensesteenweg 325, 1940 Woluwe-Zaventem; 272 blz.; 710fr.

MDP

TIJGER RENT - PANDA KLIMT - OTTER ZWEMT

Buiten hetgeen de titel reeds vertelt, nl. dat de otter zwemt, de panda klimt en de tijger rent, leren deze boekjes niets over deze met uitsterven bedreigde dieren. De illustraties van John Butler zijn nochtans prachtig en natuurgetrouw. De boekjes zijn bestemd om voor te lezen en voor eerste lezertjes, alhoewel deze laatsten moeite zullen hebben met een zinnetje als "Otters moeder glijdt van de met gras begroeide berm". Vooral het bekijken waard!

Otter zwemt, Panda klimt, en Tijger rent; Derek Hall; uitgeverij C. de Vries-Brouwers, Haantjeslei 80, 2000 Antwerpen; 20 blz. elk; 245fr. per exemplaar.

LG

NITRAAT IN GROENTEN

In de natuur is nitraat de belangrijkste stikstofbron voor planten. Het wordt in de land- en tuinbouw dan ook veelvuldig als meststof gebruikt. In dit werk wordt onderzocht welke nitraatgehaltes nog aanvaardbaar zijn voor de menselijke gezondheid en op welke manier ze zo eenvoudig mogelijk kunnen geanalyseerd worden. Verder wordt nagegaan op welke manier de nitraatgehaltes tijdens het kweken kunnen beïnvloed worden, zodanig dat de maximaal toelaatbare concentratie niet overschreden wordt.

Niet direkt ontspanningsliteratuur, maar wel interessant. *Nitraat in groenten; H.F. Anepool; Biologiewinkel; 30 blz.; te bestellen door overmaking van 150fr. op rekeningnummer 230-0435717-13 van Vereniging Ekologische Produkten, Bossestraat 1, 3100 Heist o/d Berg, met vermelding van het kodenummer R2.*

HL

HOU! DOE!

Deze uitgave onstond ter gelegenheid van het eerste lustrum van de Brabantse Milieufederatie. Aan een aantal Nederlanders, werkend in diverse sectoren van de samenleving, werd gevraagd in het kort hun visie te geven op "doel en effect van milieu-aktiewerk". De resultaten van deze peiling worden in dit boekje gebundeld. Hieruit blijkt dat milieuwerk geen geïsoleerde bezigheid is van enkele hobbyïsten. Iedereen is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van onze samenleving. Al heerst er geen eenstemmigheid over de in te nemen standpunten.

Hou! Doe! Doel en effect van het milieuaktiewerk; uitgegeven door de Brabantse Milieufederatie, Stationstraat 15, Tilburg (Nederland); 141 blz.; 8,50 gulden.

GM

Lijst der beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen in Vlaanderen; Wetenschappelijke Uitgevergroep, Santvoortbeeklaan 21-23, 2100 Deurne; 170 blz.; 1795fr.

Kernafval in zee - Biologische tijdbom; Prof. Jackson Davis; Brugs Aktiekomitee voor Kernstop, St-Amandstraat 13, 8000 Brugge; 162 blz.; verkrijgbaar door overschrijving van 80fr. op rekening 001-1179622-81.

70 planten - Een studie omtrent het voorkomen van 70 bos- & heideplanten in de omgeving van Torhout; Filip Jonckheere; Houtlandse Milieugroep; 92 blz.; verkrijgbaar door overschrijving van 180fr. op rekening 000-0612239-72 van Marcel Gevaert, Ruitjesbosstraat 20 te 8100 Torhout.

Milieuhinderkaart van Hoboken - Weergave van de evolutie van de industriële inplanting in Hoboken; Leefmilieudienst Hoboken Meerlenhoflaan 30, 2710 Antwerpen-Hoboken; 91 blz.; gratis.

Le mouvement Ecolo; Ph. Mahoux & J. Moden; C.R.I.S.P., Kongresstraat 35, 1000 Brussel; 68 blz.

Stoorkostenverlaging hoofddorppleinbuurt - Een onderzoek naar brandstofbesparing en woonlastenvermindering in vooroorlogse etagewoningen; W. Gilijamse & J.C. Klomp; Universiteit van Amsterdam, Interfakultaire Vakgroep Milieukunde, Plantage Muidergracht 14, 1018TV Amsterdam; 70 blz.

Over de verspreiding, de uitbreiding en de ecologie van Boettgerilla pallens Simroth, 1912 in België; J.J. De Wilde, J.L. Van Gaethem & R. Marquet; Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Vautierstraat 29, 1040 Brussel; 31 blz.

Symposium lawaaiproblematiek; Werkgroep Bedrijfs- en Interbedrijfsverpleegkundigen, Berkenlaan 127, 2091 Hoevenen.

Verkeersdrempels - Onderzoek naar bruikbaarheid en effect - Praktische toepassing op Leuven; Marleen Govaerts & Willem Boon; Langzaam Verkeer, Diestsestraat 283, 3000 Leuven; 142 blz.

Belanghebbenden-parkeren - Een parkeerregulerende maatregel; Marc Broeckaert; Langzaam Verkeer, Diestsestraat 283, 3000 Leuven; 91 blz.

Vegetarisme, ecologie en het wereldvoedselprobleem; Frank Zeiss; Nederlandse Vegetariërsbond, Duinweg 14, 9479 TM Noordlaren (Nederland); 26 blz.

DS

ELEKTRISCHE TOESTELLEN

Dit werkje gaat in op de milieuschade die ontstaat bij de produktie en het gebruik van elektrische huishoudtoestellen, gebruiksvoorwerpen waarmee we de laatste decennia overstelpt werden. Ook wordt het verband gelegd met de werking van ons economisch systeem. Als slot worden er enkele mogelijkheden aangegeven om actie te ondernemen, zowel in het huishouden als daarbuiten.

Ondanks het erg interessante onderwerp, blijft dit boekje vrij oppervlakkig en is bijgevolg enkel de moeite waard voor beginners.

Elektrische apparaten en het milieu; Greet Doornenbal, Lelia Oosterhuis, Martine Rijks & Anne Stijkel; Vereniging Milieudefensie, Amsterdam; 56 blz.; verkrijgbaar bij Infodok, Bogaardenstraat 79 te 3000 Leuven voor 186fr.

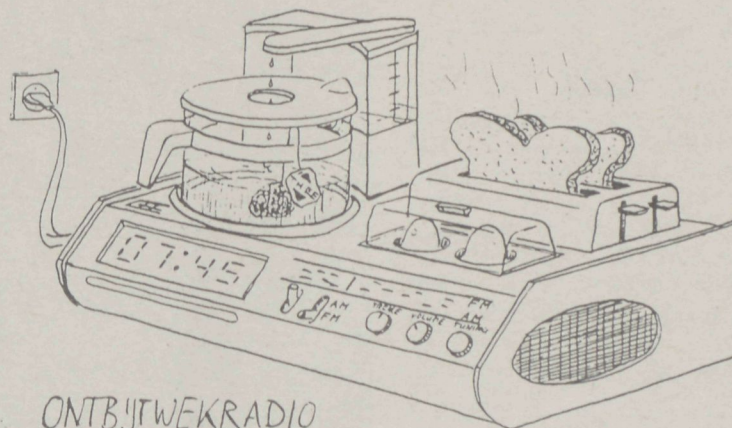
DS

BIOLOGISCH TUINIEREN

Toen José Langendries, de schrijver van dit boekje, een aantal jaren geleden begon met biologisch tuinieren bleken de resultaten beduidend lager te liggen dan eerst verwacht. Dit was een gevolg van de schrale zandgrond met ijzersteen, waarover hij beschikte. Aangezien de auteur nergens in de bestaande literatuur iets zinnigs kon vinden over biologisch tuinieren op moeilijke bodemsoorten - humus komt inderdaad niet zo maar uit de lucht gevallen - besloot hij om zijn eigen aantekeningen en informatie in boekvorm uit te brengen.

Basisbegrippen voor biologisch tuinieren; José Langendries, Vossekotstraat 85, 3280 Zichem; 72 blz.; te bekomen door storting van 220fr. op rekeningnummer 850-8578721-39.

DS

GIFTIGE PLANTEN IN EN OM HUIS

Dit boekje geeft een overzicht van algemeen in de natuur of in cultuur voorkomende giftige planten. Er zijn ook een aantal niet-giftige soorten, waarvan de eetbaarheid vaak minder bekend is, opgenomen in deze gids.

Deze uitgave is interessant voor bloemisten, tuinarchitecten, hoveniers, ouders, onderwijsmensen, artsen, apothekers, ...

Giftige planten in en om huis; J. W. de Bruyn - F. Schneider; uitgeverij A.A. Balkema, Rotterdam; 191 blz.; verkrijgbaar bij C. de Vries-Brouwers, Haantjeslei 80, 2000 Antwerpen; 499fr.

ME

STOP DE KINDERMOORD

Verkeersonveiligheid treft vooral de zwakke weggebruikers, de kinderen. Hiertegen ageren vraagt heel wat actie- en edukatief werk. Zopas verschenen twee mappen vooral geschikt voor scholen en geschikt voor scholen en buurthuizen.

De KINDERSTRAATMAP is een lespakket waarin een onderzoek naar gevaarlijke punten op de weg van en naar school en het aanpakken daarvan bij het gemeentebestuur, centraal staat.

HET SPEL VAN DE KINDERSTRAAT is een handleiding voor het opzetten van een spelenkermis met de nadruk op verkeersspelletjes. *Kinderstraatmap* : om de weg naar school veiliger te maken, en *Spel van de kinderstraat*; Pressiegroep Stop de Kindermoord, Keizersgracht 116-2, 1015 CW Amsterdam; verkrijgbaar door storting van 5,25 gulden op giro 3028836 met de vermelding "toesturen Kinderstraatmap + Spel van de Kinderstraat".

MB

27

Dit boekje handelt over het volksverzet in de heuvels van Gahrwal (India), dat zich onder de naam "Chipko" gebundeld hebben om hun bossen te beschermen tegen de roofzucht van firma's die van het ministerie van bosbouw stukken bos pachten om aan hout te komen. Het begon als protest tegen het wilde weg kappen van bomen; de naam stamt af van de vorm van dit protest, het "Chipko-en", of het aan de borst drukken, omarmen van de bomen ... over natuurverwoesting en gewelddoos verzet in de Derde Wereld.

Ontbossing in India; Bharat Dogra; Vereniging Milieudefensie en Stichting Voorlichting Aktieve Gewelddoosheid, Tweede Weteringplantsoen 9, NL-1017 ZD Amsterdam; 98 blz.; te verkrijgen bij Infodok, Boogaardenstraat 79 te 3000 Leuven; 198 fr.

MDP

PLAATSELIJK ENERGIEBELEID

Naar aanleiding van de cursus "Maak werk van plaatselijk energiebeleid" (Nederland) werd de werkmap "WED-houder" (W.E.D. staat voor Werkgroep Energie Diskussie) geschreven. De werkmap besteedt aandacht aan het onderzoeken en beïnvloeden van lokaal beleid en geeft voorbeelden waarin ervaringen van elders verwerkt zijn: plannen, briefwisselingen met gemeenten, uitgevoerde projecten, "progressief" beleid van gemeenten, juridische tips, enz...

WED-houder: Werkmap projekt plaatselijk energiebeleid; Werkgroep Energie Diskussie, Damrak 28-30, 1012 LJ Amsterdam; 190 blz.

DS

KERNENERGIE EN MENSEN-RECHTEN: RECHTZETTING

In de vorige Milieurama slopen er niet minder dan twee fouten in de publikatiebespreking van het rapport "Kernenergie en mensenrechten". De prijs ervan bedraagt niet 50 gulden maar 14,8 gulden; heel wat minder dus. Het juiste telefoonnummer is: 00/31/71/149641, toestel 348.

RV

A IS ATOOM - Z IS ZON

Energie is een moeilijk te omschrijven begrip. Wat betekent immers concreet "het vermogen om arbeid te verrichten"? Over welke vorm hebben we het dan? Ondertussen zijn er heel wat vormen en maten van energie. Een vloed van termen komt op ons af. Wat is kernfusie, NOx, spanning, rem, broeikasteffect ...?

In opdracht van de Nederlandse Werkgroep Energiediskussie werd dan ook een verklarende energiewoordenboek samengesteld met de meeste technische en maatschappelijke termen over energie. Via de kursief gedrukte woorden die in de uitleg van een term voorkomen kunnen allerlei verbanden worden gelegd of ontdekt die tussen verschillende begrippen bestaan. Ook voor Vlaanderen een zeer bruikbaar boek. Al zou een bijlage met enkele specifieke Vlaamse termen zoals "Doel" of "N.V. Kempense Steenkoolmijnen" niet misstaan.

Verklarend energiewoordenboek: A is atoom, Z is zon; Rob Bijnsdorp & Sjoerd Bosma; Werkgroep Energiediskussie, Damrak 28-30, 1012 LJ Amsterdam; te bestellen door storting van 6 gulden op rekeningnummer 5291910 van W.E.D.

MB

HET ZWARTE ARCHIEF

"Industriële archeologie" is een nieuwe discipline die in Engeland, het land waar de industriële revolutie het eerst wortel schoot, ontstond en die vanaf einde 1975 ook in België voet aan wal kreeg.

Door het Gemeentekrediet van België en de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid werd einde 1975 een tentoonstelling en vervolgens ook een film over dit onderwerp gesponsord.

De film vat aan met het einde van het Ancien Regime (een agrarische maatschappij, met hout als universele grondstof, en de natuur als drijfkracht), toont vervolgens de oorzaken welke tot de industriële revolutie leidden, deze onwenteling zelf, en de gevolgen ervan. Alhoewel uitgegaan wordt van materiële realiteiten, worden deze slechts gezien in hun verbanden tot de sociaal-ekonomische toestanden.

Voor de industriële revolutie (18de eeuw) wordt op de eerste plaats aandacht geschonken aan de vervanging van hout door (giet)ijzer, het optreden van stoomkracht voor pompmachines (Savery, Newcomen, Watt) en drijfkracht (Watt), en de mechanisering van de textielsector (opnamen vooral : Textielmuseum Tilburg). Deze wijzigingen hadden gevolgen.

Fabrieken ontstonden, eerst ondergebracht in door de Franse revolutionairen onteigende kloosters, kerken en kastelen (o.m. het Gravensteen te Gent). Nadien kwamen funktionele nieuwe gebouwen tot stand, waarbij steeds nieuwe stijlen en konstruktie-

technieken toegepast werden. De film geeft o.m. beelden van het vroegste zuiver-funktionele farmako-chemisch bedrijf (PCB, Halle) en de eerste volledig betonnen fabriek (Meuneries Stevens-De Coster te Overijse) welke in België opgetrokken werden. Naast de traditionele grootnijverheden wordt vervolgens aandacht geschonken aan typische streeknijverheden, met o.m. de vlasroterijen van de Leie-streek, de touwslagerijen van Hamme en de steenbakkerijen langs de Rupel.

Tijdens het laatste kwartaal van de 19de eeuw zal de vrees voor tekorten aan steenkool en ijzererts nieuwe ontwikkelingen inluiden. Men zoekt nieuwe ijzerertslagen (o.m. de Kempen), en steenkoollagen (de Limburgse mijnen). Zuiniger produktietechnieken (o.m. Bessemer-procédé voor staalproduktie) en nieuwe materialen duiken op (non-ferrometalen, zoals koper, zink, ... en beton). Nieuwe vormen van drijfkracht zijn niet meer (volledig) afhankelijk van steenkool : ontplofingsmotoren op basis van gas en petroleumderivaten, en elektriciteit. Tevens wordt

aandacht geschonken aan de gewijzigde tertiaire sektor (transport, distributie, kommunikatie, ...) en de nieuwe landbouwtechnieken (lokomobiel, dorsmachine).

Het veranderde arbeidsritme, het begrip "tijd", de werkelementen, de eerste vormen sociale onrust, de huisvesting van de arbeiders enz. worden in beeld gebracht in nog bestaande gebouwen en omgevingen, en met behulp van documenten en fragmenten van vroegere films.

De verschillende sociaal-ekonomische thema's worden afgewisseld met fragmenten uit de visionaire film METROPOLIS van Fritz Lang (1929).

De film eindigt omstreeks 1914, als de opkomst van de chemische nijverheid weer nieuwe ontwikkelingen inluidt: in 1906 vindt Baekelandt de eerste kunststof, het "bakeliet" uit.

Het "Zwarte Archief" bevat geen oproep tot konservatie en renovatie van industrieel patrimonium, maar wil wel een eerste INZICHT bieden in het sociaal-ekonomisch en industrieel-technisch kader. Dit is een eerste stap naar begrip en waardering voor het erfgoed dat deze ontwikkelingen ons nalieten.

portret

IN PORTRET VAN NOVEMBER, STELLEN WE TWEE NIEUWE
LEDEN VOOR VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU

ELCKER-IK FEDERATIE MILIEUWERKINGEN

Deze milieufederatie kadert in het actie- en vormingswerk van de Elcker-ik centra van Antwerpen, Leuven, Mechelen en Turnhout. Elcker-ik ontstond begin '70 en wil via politiserend vormingswerk en ondersteuning van acties een bijdrage leveren tot verandering van de samenleving.

Bij het begin van de milieuwerkingen (eind '70) was de aandacht vooral toegespitst op (kern)energie- en ruimtelijke ordeningsproblemen. Stilaan evolueerden ze naar een ruime programmatie.

De bedoeling van de milieuwerking van Elcker-ik is :

- een ruim publiek het ekologische gedachtengoed en de eisen vanuit de milieubeweging bij te brengen, bijvoorbeeld via de basisedukatiekursussen rond milieu.

- mensen vanuit de arbeidersbeweging, politieke partijen

en milieuorganisaties samen te brengen in de zoektocht naar "een andere ekonomie" die tegelijk ekonomisch en sociaal verantwoord is via de werkgroep Arbeid en Milieu. - vorm te geven aan een milieubeweging die oog heeft voor maatschappelijke oorzaken, onafhankelijk kan opereren

en uiteindelijk erkend wordt als spreekbuis van al diegenen die naar een maatschappij toe willen die rekening houdt met ekologische grenzen en tegelijkertijd aantrekkelijk en bereikbaar voor velen.

Voor meer informatie i.v.m. de milieuwerkingen van Elcker-ik kan je terecht bij federatieverantwoordelijke milieuwerkingen :

Luc Steenkiste
p/a Elcker-ik
Breughelstraat 31-33
2000 ANTWERPEN
Telefoon : 03/218.65.60

NATIONALE CAMPAGNE BESCHERMING ROOFDIEREN

De Nationale Campagne voor de Bescherming van de Roofdieren dankt haar ontstaan aan een gezamenlijk initiatief van een twintigtal Vlaamse natuurverenigingen. In 1979 lanceerden ze een campagne gericht op het sluiten van de jacht op onze inheemse roofdieren. De zoogdierenwerkgroep van de toenmalige Wielewaaljongeren nam de coördinatie van campagne op zich.

Buiten alle verwachtingen bereikte de actie in Vlaanderen vlug haar belangrijkste doelstelling : het stopzetten van de jacht op de kleine marterachtigen. In 1981 besloten enkele medewerkers van N.C.B.R. een zelfstandige koers te varen. Nu is N.C.B.R. een volwaardige vereniging die voornamelijk in het Vlaamse landsgedeelte

actief is met als doel een doeltreffende bescherming van de negen inheemse roofdier-soorten en hun leefgebieden in geheel België.

Tot haar activiteiten behoort het voeren van sensibilisatieacties, uitvoeren van beheerswerken, verrichten van wetenschappelijke onderzoeken, ... Rond elk roofdier heeft

N.C.B.R. één of meerdere projecten lopen die voornamelijk zijn gericht op de bescherming van hun biotopen (cfr. Milieura-ma 1-2 van 1984 : De otter). De N.C.B.R. geeft ook een driemaandelijks tijdschrift "Carnivora" uit. Men kan bij hen terecht voor voordrachten, tentoonstellingen, diareeksen en videofilms over roofdieren.

Kontaktadres : N.C.B.R.
Postbus 10
9740 GAVERE
Telefoon : 091/25.93.13.

kalender

van 8 november tot 9 december

Tentoonstelling "De Belgische oceanografie" in het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Vautierstraat 29 te 1040 Brussel, telefoon : 02/648.04.75.

16 november, 20 uur

De invloed van bouwmaterialen op de mens, door Peter Malaise, voordracht in Archief en Museum voor Vlaams Kultuurleven, Minderbroedersstraat 22 te 2000 Antwerpen, georganiseerd door Velt.

15 december

De Vereniging voor Milieu-edukatie Provincie Antwerpen (V.M.P.A.) organiseert een colloquium met als thema : "Aktie of edukatie?". Sprekers zijn o.a. : Pieter Leroy, Paul Staes, Guido Steenkiste en Guido Van Steenberghe. Plaats : Provinciaal Vormingscentrum Smekensstraat 59, Oostmalle. Inschrijving : 280 fr. op rekening 833-3096139-60, V.M.P.A., Populierenbaan 21, 2630 Aartselaar (midagmaal inbegrepen). Inlichtingen : 03/888.43.23. (Na 18 uur).

14 december, 20 uur

Voordrachten "Woonkultuur" door H. Van Der Stadt, en "Vorm en Kleur" door Bert Lernhout, M. Depreeuw en E. Hoeckx ook in het Archief en Museum voor Vlaams Kultuurleven, adres zie hoger.

NATURIM
PVBA

VERBOUWERS VAN
NATUURLIJKE
ZUIVERE EN GEZONDE
WIJNEN

Bio Reserve rouge, Coteaux rouge, Terre Blanche rouge, Domaine de Maurin blanc sec,...

Alle wijnen zijn 'Mise au Château' en verkrijgbaar in de meeste natuurvoedingswinkels.

Normen : Lemaire & Boucher, Nature et Progrès

Adres :

NATURIM p.v.b.a.

TORFS DIRK
Sneppestraat 10
B-2260 Nijlen
Tel. 03/481.91.29

U bent alle dagen welkom, liefst na telefonische afspraak.

Indien gewenst verzorgen wij
degustatieavonden in
verenigingen of bij U thuis.

ONZE PROEFDAGEN : za en zo : 8 - 9 december
za en zo : 15 - 16 december
za en zo : 22 - 23 december
telkens van 14 tot 20 uur

MILIEURAMA IS HET
MAANDBLAD VAN DE
BOND BETER LEEFMILIEU

REDAKTIE EN ADMINISTRATIE :

Aarlenstraat 25 te 1040
BRUSSEL. Tel. 02/230.94.10

JAARABONNEMENT :

300fr. te storten op rekeningnummer 427-9082201-48 van de Bond Beter Leefmilieu v.z.w.

Steunabonnement : 500fr.

Buitenland : 350fr.

Cultureel jongeren-paspoort,
Plus-drie-pas : 240fr.

Los nummer : 40fr.

HOOFDREDAKTEUR EN
VERANTWOORDELIJKE
UITGEVER :

Dirk Van Melkebeke

MEDEWERKERS :

Martin Besieux,
Eddy Deceuster,
Mark Depaepe,
Marleen Engels,
Lieve Grauls,
Ann Kenis,
Herman Lootens,
Cathy Mathon,
Griet Meyer,
Greet Muylaert,
Dirk Serneels,
Monique Tas,
Dirk Van Melkebeke,
Resi Vervaeke.

LAY-OUT :

Mark Depaepe

TYPISTE :

Marleen Engels

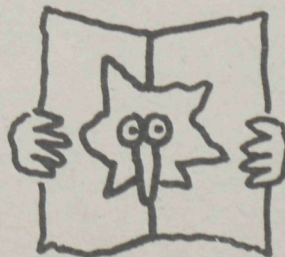
COPYRIGHT :

Overname van artikels wordt
aanbevolen, mits schriftelijke
toelating en bronvermelding.

UITERAARD IS OOK DEZE
MILIEURAMA OP KRING-
LOOPPAPIER GEDRUKT.

ILLUSTRATIES

KAFT + 4 BLZ. : A GROWING PROBLEM, PESTICIDES AND THE THIRD WORLD POOR BIJ DAVID BULL; BLZ. 2 : ARCHIEF MILIEURAMA MARKIJN; BLZ. 3 : ARCHIEF MILIEURAMA; BLZ. 6 : DE KRINGLOOP VAN HET GIF VERENIGING MILIEUDEFENSIE; BLZ. 8 : KAN'T? BRUGS STADSMAGAZINE; BLZ. 14, 16, 17: ARCHIEF MILIEURAMA; BLZ. 19, 20 : MELBROEKSE MILIEU-VERENIGING.

[illegible]